

Kuinka
valmennan
nuoria kierto-
talousosaajiksi?

REWITELLEN

Käsikirja kasvatusalan ammattilaisille
ja nuorten parissa työskenteleville
kiertotalousajattelun edistämiseksi.

JULKAISUN TIEDOT

Käsikirjan on rahoittanut LEADER JyväRiihi ry EU:n maaseuturahoituksella. Toteuttajana ovat JAPA ry ja Jyvässeudun 4H-yhdistys ry.

ReWi Visions -hanke 16.11.2020
Jyvässeudun 4H-yhdistys & JAPA ry
Nina Maarit Partanen
Graafinen suunnittelu & taitto:
Family Creatives Oy

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

4H Jyvässeutu

SISÄLLYS

ReWitellen-käsikirja avaa mahdollisuuden merkitykselliselle dialogille tulevaisuuden maailmasta ja millaiset ovat sen näkymät erityisesti ilmaston ja työelämän näkökulmista. Sen tarkoitus on toimia kiertotalouteen liittyvien valmennuksien ja kurssien järjestämisen oppaana. Käsikirjan toimintamalli sopii sovellettavaksi esimerkiksi eri koulutusaloilla sekä järjestökentällä.

Ensimmäisessä luvussa avataan kierto-
taloutta käsitteenä ja kiertotaloussyrittä-
jyyttä ja sen yhteyttä opetus- ja koulutus-
sektorille annettuihin kestävän kehityksen
linjauksiin.

Johdanto.....4

Taustaa.....	6
Tekijät.....	7
Resurssiviisaus -yhteinen haasteemme.....	8
Kiertotalous, mitä se on?.....	9
Kiertotalouden liiketoimintamalleja.....	12
Hankkeen aikana perustetut 4H-yritykset.....	19

Toisessa luvussa esitellään Rewi-toiminta-
malli ja testatut menetelmät.
Luvussa kerrotaan myös nuorten tarinoita
kiertotalousajattelun soveltamisesta hei-
dän omassa toiminnassaan.

ReWi-toimintamalli....20

Oppimiskäsitys ja periaatteet.....	23
Valmennusmenetelmät.....	24
Klubitoiminta.....	25
ReWi-työpaja.....	26
ReWi-yrityskurssi.....	27
ReWi-mentoritoiminta.....	28
Yrittäjyys ja kestävä kehitys on perfect match! Case Muuramen lukio: Haastattelussa rehtori Aki Puustinen.....	30

Kolmas luku käsittelee valmentajuutta.
Valmentajuus ei ole pelkkä menetelmä
vaan asenne ja tapa. Se on läsnäoloa, dia-
logiaa ja työtettä jossa ei anneta valmiita
vastauksia. Valmentajuus synnyttää aitoa
yhteisöllisyyttä ja edistää osallisuutta ja
tasa-arvoa.

Valmentajuus.....32

Mitä kiertotalouspedagogiikka on?.....	33
Rewi-valmennuksen suunnittelu.....	34
Valmentajan rooli.....	35
Läsnäolon voima nuorten kohtaamisessa: Haastattelussa ReWi-valmentaja Pia Kaut- to.....	36
ReWi-valmennukset digitaalisesti.....	37

Viimeiseen lukuun on koottu yhteisöllisen
oppimisen työkaluja valmennuksien suun-
nittelun ja toteutuksen tueksi.

ReWi-työkalupakki.....38

Työkalu 1: ReWi-valmennuksen suunnittelurunko.....	39
Työkalu 2: Rewi-työpajan runko.....	41
Työkalu 3: ReWi-canvas: liiketoimintasuunni- telman kysymykset.....	42
Työkalu 4: Rew cafe: oppimiskahvit rewitellen.....	43
Työkalu 5: ReWi-ratkaisu: yrityscase toimeksianto.....	44

JOHDANTO

JOHDANTO

Kestävämpään aikakauteen siirtyminen tulee edellyttämään meiltä ajattelun muutosta lineaarisesta ”take-make-waste” -mallisesta tuotannosta ja kulutuksesta uudistavaan, jätteenkäsittelyyn talouteen. ReWitellen-käsikirja tarjoaa inspiraatiota ja työkaluja valmentaa nuoria kiertotalousosaajiksi. Kiertotalous on ajattelutapa, jonka avulla luodaan uutta ja kestävämpää perustaa taloudelle. Se on konkreettinen keino vastata aikamme globaaliin ilmastomuutoshaasteeseen.

” Käsikirja on tarkoitettu sinulle, joka haluat olla suunnannäyttäjänä ja rakentaa kestävä tulevaisuutta yhdessä nuorten kanssa.

Sinun ei tarvitse olla kiertotalouden asiantuntija, kokenut valmentaja tai kiertotalousyrittäjä voidaksesi hyödyntää käsikirjaa. Käsikirja on tarkoitettu kaikille, jotka haluavat edistää kestävä kehitystä ja perehtyä kiertotalousajattelun hyötyihin. Sen kautta voi oppia uutta kiertotaloudesta ja löytää tulevaisuuden ongelmia ratkovia ideoita yhdessä nuorten kanssa.

ReWitellen käsikirja on tuotettu ReWi Visions -hankkeessa, jonka tavoitteena oli synnyttää 10 uutta yritystä. Lopulta hankkeen aikana syntyi jopa 45 uutta yritystä, jotka kaikki hyödynsivät kiertotalouden periaatteita liiketoiminnan kehittämisessä. Tämä vaikuttava tulos kertoo nuorten palavasta halusta olla muutoksentekijöitä,

REWITELLEN KÄSIKIRJA SISÄLTÄÄ:

- » testattuja menetelmiä kestävän kehityksen ja yrittäjyyden edistämiseksi
- » työkaluja valmennusten suunnitteluun ja ohjaamiseen
- » pohjustusta kiertotalouteen ja sen merkitykseen opetussektorille ja nuorisotoimijoille
- » inspiraatiota nuorten perustamista yrityksistä

elää ja toimia myös työelämässä kiertotalouden periaatteiden mukaisesti. Siksi nuorten parissa toimivilla aikuisilla on nyt ai-nutkertainen mahdollisuus tukea nuorten kasvua kohti kestä-vämpää elämäntapaa.

Opetus- ja koulutusalan toimialakohtaiset osaamiskuvauk-set muuttuvat tulevaisuudessa yhä enemmän osaamiskoko-naisuuksiin, joissa kestävyystaitojen oppiminen ja kiertota-lousosaaminen ovat lähes poikkeuksetta mukana. Olemme puolentoista vuoden ajan testanneet erilaisia valmennusmene-telmiä ja koonneet niistä parhaat tähän käsikirjaan. ReWi Vi-sions -hankkeen avulla kehitetty ReWi-toimintamalli on yksi kiertotalousyrittäjyyden mallinnus. Tämän käsikirjan avulla kasvatusalan ammattilaiset ja nuorten parissa työskentelevät henkilöt voivat hyödyntää ReWi-toimintamallia yhtenä kierto-talouden opetusmenetelmänä.

OLETKO SINÄ
MUUTOKSEN-
TEKIJÄ?

TAUSTAA

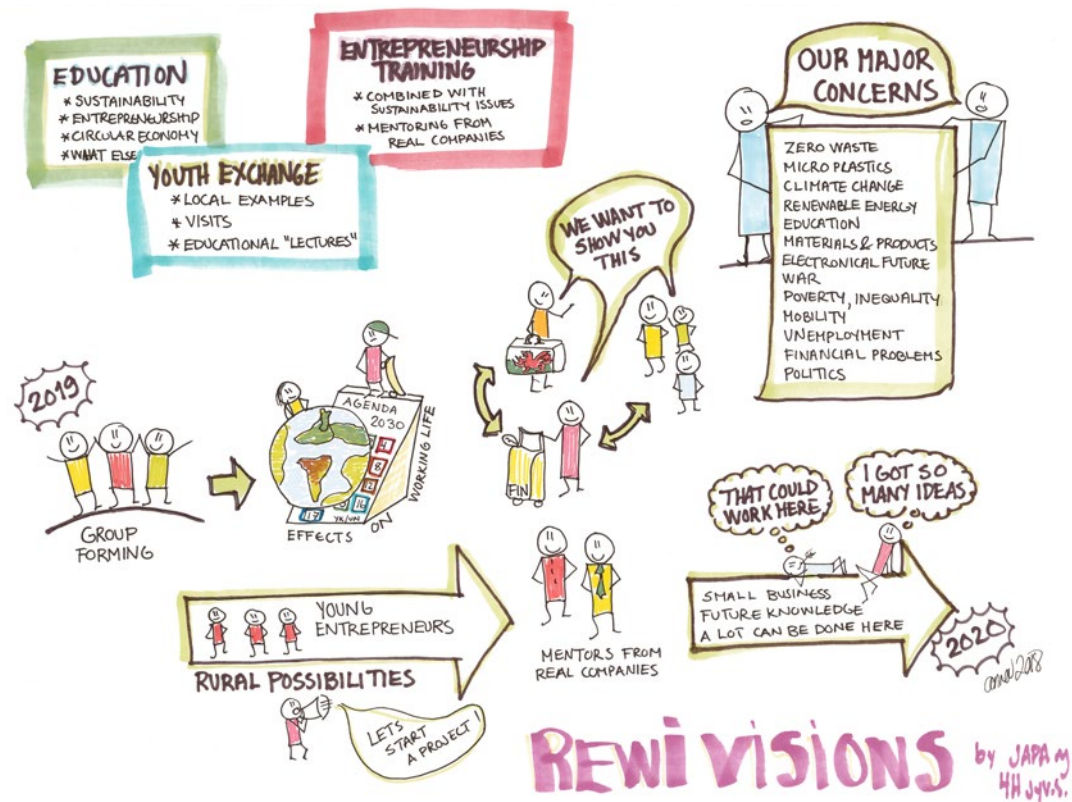
ReWi Visions -hanke

ReWitellen-käsikirja on toteutettu osana JAPA ry:n ja Jyväskylän 4H yhdistyksen vuosina 2019-2021 toteuttamaa ReWi Visions -hanketta. Leader Jyväskylä ry on myöntänyt hankkeelle rahoitusta EU:n maaseuturahastosta. **ReWi sana tulee englannin kielen sanoista Resource Wisdom, joka tarkoittaa suomeksi resurssiviisautta.**

Hanke on syntynyt nuorten itsensä sanoittamista tulevaisuuden kiinnostavista teemoista, joita ovat kestävä kehitys, kiertotalous, hyvinvointi ja työllistyminen. Hankkeen päätavoitteena on nuorten tulevaisuuden yrittäjyys- ja työelämätaitojen vahvistaminen kestävä elämäntavan, kiertotalouden ja heidän paikallisyhteisöjensä näkökulmasta. Oikealla oleva infograafi esittää hankkeen rakentumista nuorten sanoittamista tulevaisuuden huolenaiheista.

Hankkeen avulla toteutettiin kiertotalousaiheisia klubi-iltoja, yrityskursseja, valmennuksia, oppilaitos- ja yritysvierailuja sekä nuorisovaihtoja. Tavoitteena on lisätä nuorten kyvykkyyttä hyödyntää kiertotalousajattelua kaikessa toiminnassa. Nuorilla on halu olla omalta osaltaan rakentamassa kestävämpää kiertotaloudelle perustuvaa maailmaa.

Nuoret 4H-yrittäjät ovat kokoontuneet **ReWi-yrityskurssille** ja **ReWi-työpajoihin**, joissa 4H-yritysten liiketoimintaa on kehitetty kiertotalouden periaatteita hyödyntäen. 4H-yrittäjillä on mahdollisuus saada henkilökohtaista valmennusta ja saada myös kokenut kiertotalousyrittäjä mentoriksi, jonka kanssa keskustella yrittäjänä toimimisesta. **ReWi-nuorisovaihdon** aikana tutustuttiin keskusmaalaisiin kiertotalouden pohjalta toimiviin yrityksiin ja ideoitiin vierailujen pohjalta omia yritysideoita.

TEKIJÄT

Käsikirja on luotu yhteiskehittämisen menetelmillä ja siihen on osallistunut yli 60 nuorta, kaksi toisen asteen oppilaitosta, useita ympäristö- ja kasvatusalan ammattilaisia ja monia organisaatioita. ReWi Visions -hankkeen kohderyhmänä ovat olleet Jyväskylän kaupungin ja Muuramen kunnan haja-asutusalueilla asuvat 12-18-vuotiaat nuoret.

”Olen ilahtunut siitä, kuinka paljon nuoret jo tietävät asiasta ja kuinka kiinnostuneita ovat siitä. Meillä on mahdollisuus yhdessä olla suunnannäyttäjänä, jolla kestävän kehityksen periaatteita noudattamalla synnytetään uutta luovaa liiketoimintaa kaikkien parhaaksi.” Pia Kautto, 4H-yritysvalmentaja

Jyväskylän kestävä kehitys JAPA ry on jyvaskyläläinen vuonna 2001 perustettu kestävä kehitystä asukaslähtöisesti edistävä yhdistys, jonka tavoitteena on saada kestävä elämäntapa osaksi asukkaiden arkipäivää. Yhdistyksen toiminnan lähtökohtana nykypäivänä ovat YK:n Agenda 2030 -tavoitteet paikallistason ja yksilön näkökulmasta. Toiminnan keskiössä ovat käytännön toiminnot kestävän elämäntavan arkipäiväistämiseksi. Tavoitteensa toteuttamiseksi yhdistys toimii konkreettisten toimenpiteiden lisäksi yhdyssiteenä kaupungin asukkaiden, kaupungin viranomaisten, luottamushenkilöiden sekä toiminnalleen tarpeellisten sidosryhmien välillä.

4H Jyvasseutu

Jyvasseudun 4H-yhdistys (4H) antaa lapsille ja nuorille mahdollisuuden löytää omat vahvuutensa tekemällä oppien. 4H-yritys on nuorelle mahdollisuus kokeilla yrittäjyyttä turvallisesti, ohjatusti ja omassa tahdissaan. 4H-yritys ei ole elinkeino, vaan se on harrastustoimintaa, ja sopii hyvin esimerkiksi itsensä kesätyöllistämiseen tai opiskeluiden ohessa toteutettavaksi sivutoimiseksi toiminnaksi. 4H-yrityksen voi perustaa 4H-yhdistyksen järjestämällä 4H-yrityskurssilla, ja yrityksen voi perustaa yksin tai yhdessä.

Jyvasseudun 4H-yhdistys tarjoaa nuorille erilaisia yrittäjyysvalmennuksia kehittää omaa liiketoimintaansa. 4H-toiminnan arvopohjana on vastuullisuus ja siksi 4H-yrittäjyyskasvatukseen kuuluu kestävän kehityksen teemat.

RESURSSIVIISAUS

- YHTEINEN HAASTEEMME

Ilmaston lämpeneminen on koko maapallon yhteinen ongelma, jonka ratkaiseminen kiihdyttää uusien innovaatioiden tarvetta. Kiertotalousajattelu hyödyntää kaikki mahdollisuudet, joita voidaan kehittää ilmastomuutoksen torjuntaan. Yhden asian ratkaisemisen sijaan, kiertotalousajattelu etsii moninkertaisia hyötyjä kehittämällä resurssiviisaita ratkaisuja. Sitra julkaisi vuoden alussa Megatrendit 2020 -selvityksen, joka haastaa osaamisemme ja kyvykkyytemme valmentaa ja tukea nuoria siihen maailmaan, joka on odotettavissa.

”Keskeisin tulevaisuuteen vaikuttava tekijä on ekologisen jälleenrakennuksen kiireellisyys: miten vastaamme ilmastomuutokseen, luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen, resurssien vaihtelevaan saatavuuteen ja jäteongelmaan.”

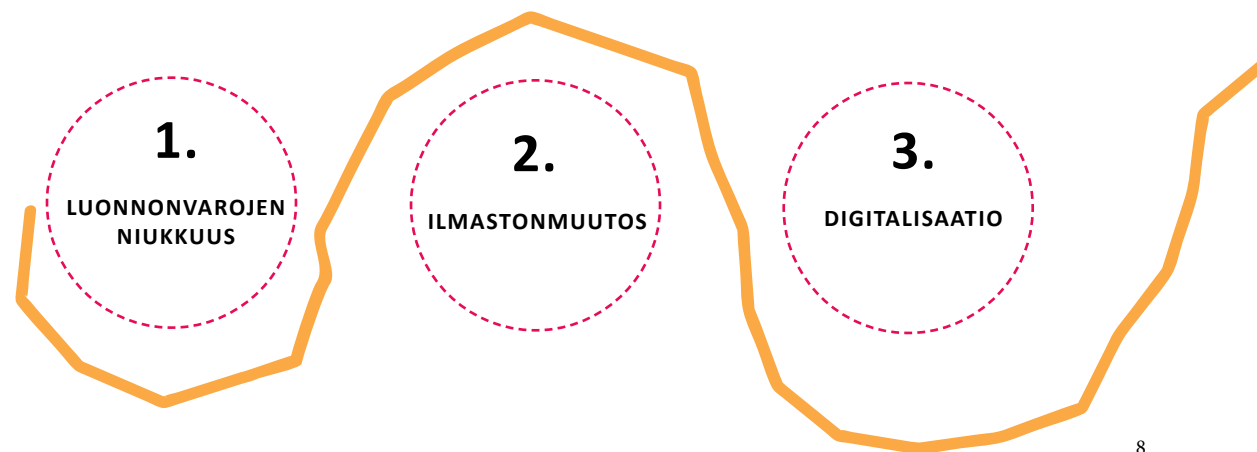
- Sitran megatrendiselvitys 2020

Tiesitkö, että

Suomi on lisäksi asettanut tavoitteeksi olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Tämä tarkoittaa, että Suomessa päästöjen pitäisi olla yhtä suuret kuin hiilinielujen. Päästöillä tarkoitetaan kasvihuonekaasupäästöjä, joita syntyy fossiilisten polttoaineiden käytön, teollisten prosessien ja ihmisen toiminnan muuttamien biologisten prosessien seurauksena. Hiilinieluilla taas tarkoitetaan toimia, joilla sidotaan kasvihuonekaasupäästöjä pois ilmakehästä kasvattaen samalla hiilivarastoa.

Lähde hiilineutraalisuomi.fi

KIERTOTALOUDEN TAUSTALLA ON KOLME VAHVAA MEGATRENDIÄ:

3 SYYTÄ SIIRTYÄ KIERTOTALOUDEN YRITTÄJYYSKASVATUKSEEN

Vuoden 2019 hallitusohjelmassa Suomesta halutaan sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta vuoteen 2030 mennessä. Myös opetushallituksen osaamisen ennakointifoorumin 2019 mukaan, kestävä kehitys tulee määrittämään osaamisrakenteen uusia muutossuuntia. Kiertotalousajattelu vastaa tulevaisuuden osaamistarpeisiin ohjaamalla luovaa ongelmanratkaisua talouden ja ympäristön tuplavoittoja tavoitteleviin tilanteisiin. Tämän vuoksi kiertotalousajattelun yhteiskunnalliset hyödyt yhdistettynä tulevaisuuden työelämätaitojen kouluttamiseen ovat keskeinen keino hallitusohjelman tavoitteiden saavuttamisessa.

ReWitellen-käsikirja ohjaa nuoria yrittäjälähtöiseen toimintaan ja luo perustukset elinikäiselle oppimiselle. Käsikirjassa esitetty malli valmentaa nuorille kykyjä, jotka tukevat heitä muuttuvan maailman kohtaamisessa. Seuraavaan luetteloon on koottu kolme keskeisintä syytä, miksi juuri nyt on aika siirtyä yrittäjyyskasvatuksesta kiertotalouden yrittäjyyskasvatukseen.

RRROHKEASTI!

1. Vastaus ilmastonmuutoksen haasteisiin

Ilmastonmuutoksen tuomat haasteet ovat tulleet osaksi nykyihmisen elämää muuttaen myös työelämän osaamistarpeita. **Opetushallituksen ennakointifoorumin 2019** mukaan tulevaisuuden työelämätaidot vaativat kiertotalous- ja systeemiajattelua sekä kykyä luovaan ongelmanratkaisuun. Kiertotalousajattelun kautta nuoret oppivat kehittämään ratkaisuja ilmastomuutoksen tuomiin haasteisiin.

2. Yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisu

Ilmastonmuutos on puhuttava huolenaihe nuorten keskuudessa, johon otetaan kantaa yhä aktiivisemmin myös poliittisesti. **Nuorisobarometrin 2019** mukaan nuorten kiinnostus yrittäjyyteen on kasvanut, joka osoittaa, että nuoret ovat valmiita ryhtymään sanoista tekoihin. Kiertotalousajattelu mahdollistaa uusien yritysten perustamisen kestävästä kehitystä edistävillä liikeideoilla.

3. Työelämän murroksen kohtaaminen

Työelämän murroksessa yrittäjyydestä on kehittymässä yhä yleisempi työllistymisen muoto. Sitran julkaisemassa **megatrendit 2020 selvityksessä** koulutuksen tarjoajia haastetaan kehittämään osaamistaan valmentaa nuoria tämän murroksen kohtaamiseen. Koulutuksen tulee keskittyä niin sanottujen geneeristen taitojen vahvistamiseen, jotka auttavat nuoria toimimaan työelämässä yrittäjämäisesti.

KOULUTUS ON AVAINASEMASSA

Yrittäjämuotoisen toiminnan kasvun on ennustettu kasvavan tulevaisuudessa niin, että merkittävä osa kaikista ihmisistä työllistää itsensä yrittäjänä vuoteen 2030 mennessä. Tämä kiihtyvä työelämän murros haastaa koulutuksen järjestäjät huomioimaan entistä voimakkaammin tulevaisuuden työelämätaitojen oppimisen ja yrittäjyyden työllistymisen muotona. Nämä niin kutsutut geneeriset taidot ovat edellytyksenä tulevaisuuden työllistymisessä kaikilla toimialoilla. Koulutuksen vaikutavuutta mitataan sillä, kuinka hyvin oppilaitos varmistaa opiskelijan valmiuksia työelämässä toimimiseen, sinne siirtymiseen ja edelleen jatko-opintoihin sekä toimimiseen kestävän kehityksen mukaisesti ja yrittäjyyteen.

Kestävän kehityksen linjaukset opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162183>

Katso osaamisen ennakointifoorumin julkaisu: <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/osaaminen-2035>

KIERTOTALOUS, MITÄ SE ON?

Kiertotalous-ajattelu osallistaa nuoret mukaan globaalitalouden haasteellisimpiin ja monimutkaisimpiin kysymyksiin: **miten siirtyä lineaarisesta "take-make-waste" -mallisesta tuotannosta ja kulutuksesta uudistuvaan jätteettömään talouteen?** Kiertotalous pyrkii maksimoimaan tuotteiden ja materiaalien sekä niihin sitoutuneen arvon kiertoa taloudessa mahdollisimman pitkään. Kiertotaloudessa tuotanto ja kulutus synnyttävät mahdollisimman vähän hukkaa ja jätettä.

” Se on ajattelumalli kaikelle toiminnalle, ei pelkästään kierrätystä.”

KIERTOTALOUS ON UUSIUTUVA JÄRJESTELMÄ, JOSSA

- Resurssien ja energian käyttö maksimoidaan niin, että **hukkaa ja jätettä** syntyy mahdollisimman vähän ja oivalletaan resurssien tehokkaampia käyttötapoja.
- Kiertotaloudessa pyritään maksimoimaan tuotteiden, komponenttien ja materiaalien sekä niihin sitoutuneen **arvon kiertoa** taloudessa mahdollisimman pitkään.
- Kiertotalousajattelussa **kulutus perustuu palveluiden käyttämiseen: jakamiseen, vuokraamiseen ja kierrättämiseen** uusien tavaroiden tuottamisen ja omistamisen sijaan

Kiertotaloudessa ei ole kyse vain kierrätyksestä, vaan koko prosessi raaka-aineiden tuotannosta, materiaalien prosessoinnista, tuotteiden valmistuksesta, jakelusta ja kaupasta pyritään kehittämään niin, että tuotteen elinkaaren lopussa tuotteesta ei tule jätettä, vaan sen materiaaleista syntyy yhä uudelleen uusia tuotteita.

Tiesitkö, että Sitra on julkaissut Suomen kiertotalouden tiekartan 2019? Tiekartan avulla eri toimijat pääsevät yhdessä kohti kestävä kehityksen tavoitteita. Linkki: <https://www.sitra.fi/hankkeet/kriittinen-siirto-kiertotalouden-tiekartta-2/>

KIERTOTALOUDEN LIIKETOIMINTAMALLIT

Kiertotalous on tulevaisuuden bisnes

Kiertotalousyrittäjyydessä luodaan toimintatapoja, joissa käytetyt materiaalit ja niihin sitoutunut arvo pysyvät kierrossa mahdollisimman pitkään. Palveluiden ja tuotteiden suunnittelu perustuu elinkaariajattelulle, jossa sekä hukkaa ja jätettä ei synny tai syntyy mahdollisimman vähän.

Tulevaisuudessa bisneksen ennustetut ansaintamallit siirtyvät yhä enemmän kiertotalouteen, dematerialisaatioon eli tuotteista palveluihin, teknologian hyödyntämiseen optimoinnissa ja jakamistaloudelle*. Kyse ei ole marginaalisesta bisneksestä vaan Sitran arvion mukaan hiilineutraalius luo 6 000 miljardin euron suuruiset markkinat älykkäille vihreille ratkaisuille vuoteen 2050 mennessä.

Lähde: <https://media.sitra.fi/2016/05/19132907/2018-01-12-sitra-hiili-neutraalissa-bisneksessa-on-tulevaisuus.pdf>

KIERTOTALOUDEN LIIKETOIMINTAMALLEJA

Sitra on jaotellut kiertotalouden liiketoimintamalleja seuraavasti:

- Tuote palveluna
- Uusiutuvuus
- Tuote elinkaaren pidentäminen
- Jakamistaloustat
- Kierrätys & resurssitehokkuus

TUOTE PALVELUNA

Kehitä tuotteesta palvelu

Yritys voi kehittää tuotteista palvelun. **Palvelussa asiakas maksaa tuotteen hyödystä, ei omistuksesta.** Palvelua ostaessaan asiakas ei maksa tuotteesta ostohintaa, vaan hän maksaa siitä, että saa tuotteesta jatkuvasti sen hyödyn, mitä haluaa. Yleensä tuotetta tarjotaan vuokraus- tai liisaus sopimuksella. Yritys lupaa huolehtia palvelun toimivuudesta parhaalla mahdollisella tavalla.

Usein tukena käytetään digitaalisia sovelluksia ja alustoja. Tuotteeseen voidaan yhdistää digitaalinen ratkaisu, jolla kerätään tietoa siitä, miten asiakas käyttää tuotetta. Tiedon avulla yritys voi kehittää entistäkin parempia tuotteita asiakkailleen.

Tämä liiketoimintamalli kannustaa palveluntarjoajaa suunnittelemaan ja valmistamaan tuotteistaan mahdollisimman kestäviä ja pitkäikäisiä, uudelleenkäytettäviä ja korjattavia.

4H-YRITYS CASE

APUA ARKEEN HILMA JA SARA

Lastenhoitoa ja siivousta arjessa.

Sara Murtonen & Hilma Wood

www.picuki.com/profile/apuaarkeen.hilmajasara

Sara Murtonen: "Meidän yritys tarjoaa siivouspalveluita, lastenhoitoa ja yleisesti apua arjen askareissa. Kiertotalous on olennainen osa työtämme ja otamme huomioon myös mm. mitä aineita käytämme siivotessa."

Kiertotalous on mahdollisuus!
Mahdollisuus käyttää jotain vanhaa, luoda se uudeksi, säästää rahaa ja luoda innovaatioita!

Esimerkkejä Suomesta:

Reima
Lindström
Valtavalo
Tamturbo
Innorent
Repack
Naava
Martela
Rental Network

UUSIUTUVUUS JA KESTÄVÄT MATERIAALIT

Korvaa nykyinen uusiutumaton materiaali uusiutuvalla.

Yritys voi tarjota kuluttajille puhtaita vaihtoehtoja korvaamaan myrkylliset, saastuttavat ja ei-kierrätettävät tuotteet.

Keinoja:

- Tuotanto perustuu uusiutuvien, kierrätettävien ja biohajoavien tuotteiden suosimiseen.
- Tuotesuunnittelussa huomioidaan modularisuus, purettavuus, uudelleenkäyttö ja päivitettävyyys.
- Uusiutuva energia fossiilisen sijaan.
- Bioperäisten resurssien palauttaminen luontoon.

HEVIKS, HELJÄ ILMONIEMI

4H-yrittäjä valmistaa hampppuroteini tuotteita ja kehittää hampusta jatkuvasti uusia innovaatioita.

“Hamppu on kasvin ilmastoystävällinen. Koko kasvin pystyy hyödyntämään. Ravintoarvot kunnon, kotimaista, lähellä tuotettua. Tykkään kehittää uudenlaisia hampputuotteita.”

LAURIN KOTIAPU, LAURI PULKKINEN

Lauri Pulkkinen 4H-yritys palvelee asiakkaita tarjoten pihatöitä, kotiapua, ja hyönteishotellien valmistusta, jota varten hän kerää käpyjä ja materiaaleja lähimetsästä. Koronaepidemian aikana hän kehitti ruokakassi-palvelun. Lauri viestii asiakkaille hyödyntäen puskaradiota ja sosiaalista mediaa. Lauri haluaa toiminnallaan parantaa hyönteisten asemaa.

Yritysesimerkkejä Suomesta

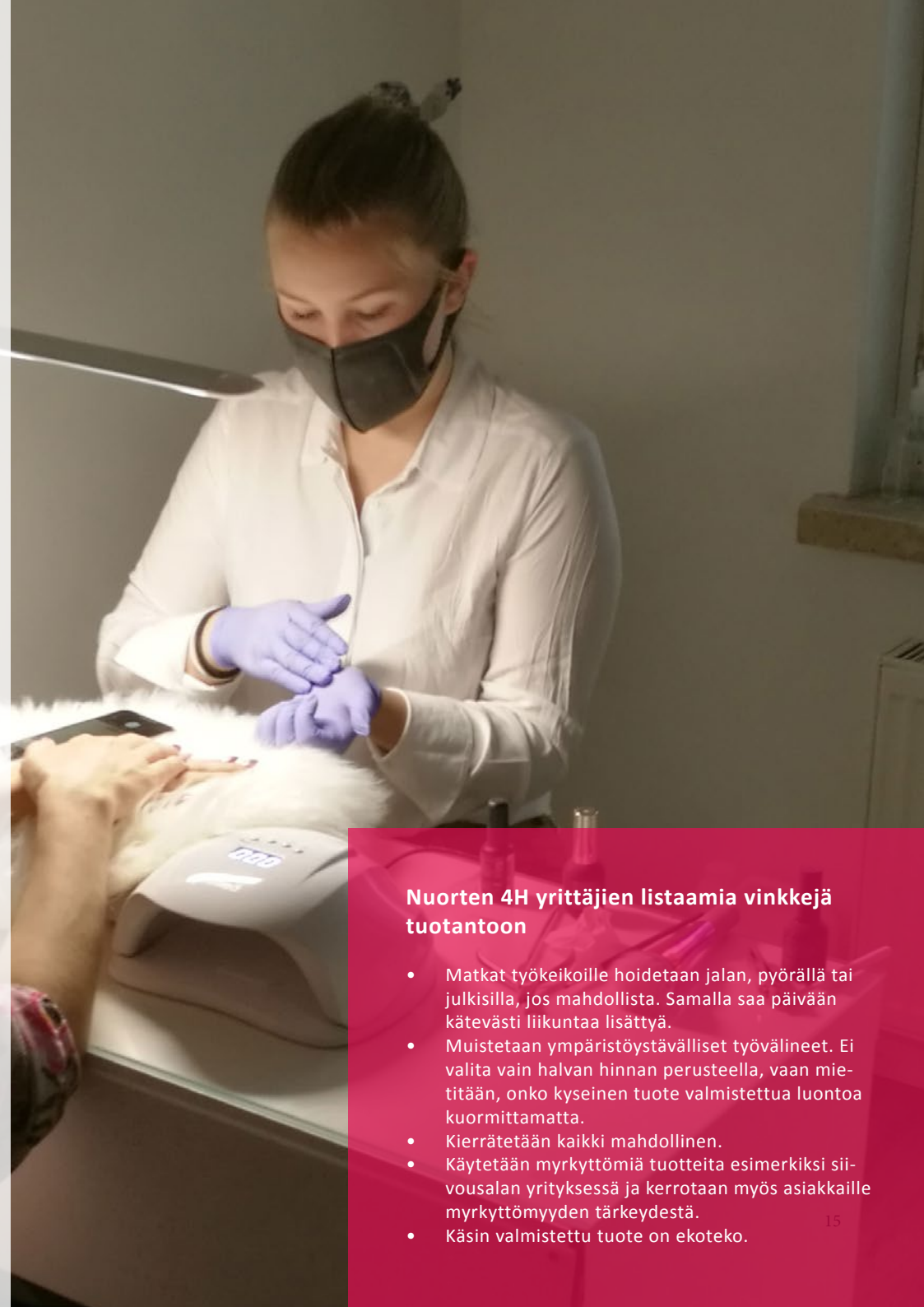
- Paptic Oy, joka tekee uusiutuvasta materiaalista pakkauksia korvaamaan muovipakkauksia.
- Suomalainen kuituteknologiayhtiö Spinnova Oy on tästä loistava esimerkki toimialaa uudistavasta liikeideasta.
- Spinnovan puukuitutekstiili syrjäyttämässä puuvillan.
- Biohajoavia pillejä valmistava helsinkiläinen Dolea Oy voitti vuoden 2019 Kasvu Openin (yritysten kasvun sparrausohjelma).

4H-YRITYSCASE: STUDIOVALKYRIA

KESTÄVÄT MATERIAALIT:

Pinja Hämäläinen perusti Studio Valkyrian vuonna 2019. Hän teki aluksi itselle ja ystäville geelikynsiä ja huomasi, kuinka siinä sai käyttää mielikuvitusta ja luovuutta. Yleinen käytäntö alalla on käyttää työhön kertakäyttöisiä tarvikkeita. Pinja haastoi vallalla olevat tavat ja lähti hakemaan kestäviä ratkaisuja. Hän vaihtoi kertakäyttöiset käsiviilat metalliseksi, työssä käytettävät kertakäyttöiset maskit kestäviin ja pestäviin maskeihin. Poranterät vaihtuivat kertakäyttöistä pysyvämmäksi. Yrityksen kaikki myyntituotteet ovat vegaanisia ja eläinkokeettomia.

Asiakkaat ilahtuivat Pinjan ympäristöä kunnioittavaan toimintatapaan. Hän vastaa somekanavallaan kysymyksiin yrittäjyydestä. Pinja kertoo, ettei hänellä ole tarkoitus tehdä tätä ikuisesti, vaan toiminta on tämän hetken kiinnostuksen pohjalla. Yritystoiminnan lisäksi Pinja vastailee muiden nuorten kyselyihin ja auttaa heitä eteenpäin. Vuonna 2020 Pinja hankki biokaasuauton, jolla tekee asiakaskäyntejä. Hän myös perusti Studio Valkyriasta toiminimiyrityksen.

Nuorten 4H yrittäjien listaamia vinkkejä tuotantoon

- Matkat työkeikoille hoidetaan jalan, pyörällä tai julkisilla, jos mahdollista. Samalla saa päivään kätevästi liikuntaa lisättyä.
- Muistetaan ympäristöystävälliset työvälineet. Ei valita vain halvan hinnan perusteella, vaan mietitään, onko kyseinen tuote valmistettua luontoa kuormittamatta.
- Kierrätetään kaikki mahdollinen.
- Käytetään myrkyttömiä tuotteita esimerkiksi siivousalan yrityksessä ja kerrotaan myös asiakkaille myrkyttömyyden tärkeydestä.
- Käsien valmistettu tuote on ekoteko.

TUOTTEEN ELINKAAREN PIDENTÄMINEN

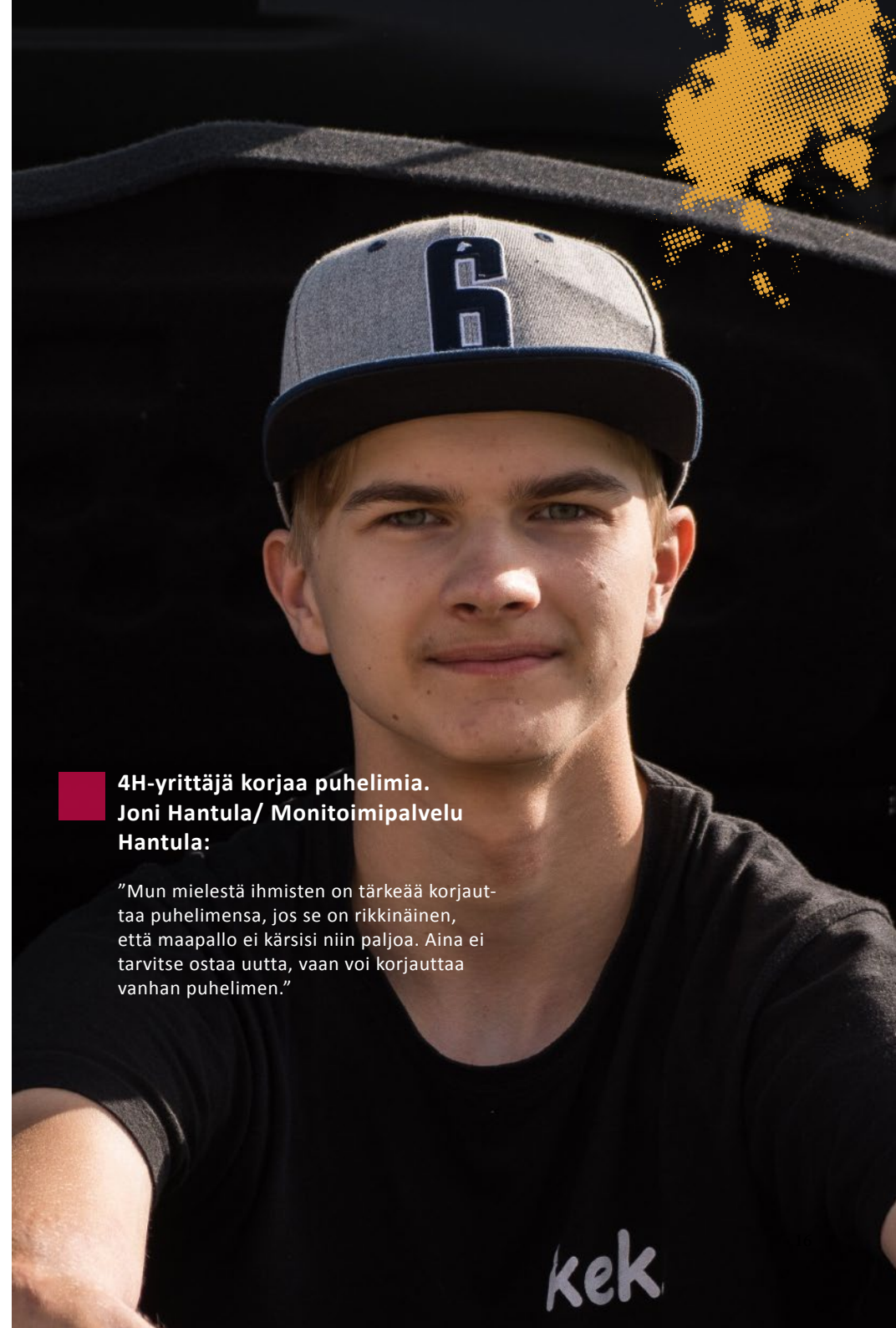
Tällä liiketoimintamallilla tarkoitetaan keinoja, joiden avulla tuotteita pidetään alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan mahdollisimman pitkään tai useita käyttökertoja mm. huollon, korjauksen ja uudelleen valmistuksen keinoin.

Kun tuotteen elinkaari on pitkä, niin asiakkaan tarvitsee ostaa uusia tuotteita harvemmin ja yritys voi säästää esimerkiksi materiaalikustannuksissa. Silloin tuotteita myös valmistetaan vähemmän. Näin säästyy luonnonvaroja ja energiaa, ja tuotannosta aiheutuu vähemmän haittoja ympäristölle.

” Kestävällä suunnittelulla ja palvelumuotoilulla luodaan pohja kiertotalouden onnistumiseen.

VINKKEJÄ

- Paranna tuotteiden ylläpitoa, huoltoa ja korjausta.
- Tarjoa teknistä tukea ja diagnostiikkaa ja päivitykseen.
- Minimoi hukkaa ja varmista kiertokulut tehokkaiksi.
- Panosta tuotesuunnitteluun.
- Kulunut tai rikkoutunut tuote tai osa kunnostetaan uuden veroiseksi ja myydään uudelleen.
- Jos tuotteelle ei ole enää käyttöä, sen voi myydä eteenpäin.

4H-yrittäjä korjaa puhelimia.
Joni Hantula/ Monitoimipalvelu
Hantula:

”Mun mielestä ihmisten on tärkeää korjauttaa puhelimensa, jos se on rikkiäinen, että maapallo ei kärsisi niin paljoa. Aina ei tarvitse ostaa uutta, vaan voi korjauttaa vanhan puhelimen.”

kek

KIERRÄTYS JA RESURSSIVIISAUS

Jätevirtojen hyödyntäminen

Resurssiviisautta on käytöstä poistettujen tuotteiden ja materiaalien ja teollisuuden sivuvirtojen hyödyntäminen uusien tuotteiden valmistuksessa. Jäljelle jäävä materiaali pyritään muuttamaan energiaksi.

Kierrätyksen avulla yritykset voivat pienentää raaka-ainekustannuksia, löytää uusia ansaintamalleja ja näin vahvistaa omavaraisuutta.

Kiertotaloudessa korostuu yhteistyö yli toimialarajojen. Puhutaankin teollisista symbiooseista, joilla tarkoitetaan useamman toimijan välistä yhteistyötä materiaalien, energian, veden ja sivuvirtojen hyödyntämistä tavalla, joka tuottaa arvoa kaikille. Esimerkkejä ovat biopohjaisten materiaalien ekosysteemit ja tekstiiliteollisuuden Telaketju ekosysteemi.

Lisätietoja: <https://telaketju.turkuamk.fi/>

Voiko kaikkea kierrättää?

Katso Gumdrops:

<https://youtu.be/2rJI3gwKK9Y>

4H-yritys, joka valmistaa laukkuja kierrätysmateriaaleista

4H-yritys Luontokädessä valmistaa laukkuja kierrätysmateriaaleista. Yrittäjä Nenna Kuivalainen "Haluan tehdä kierrätysmateriaaleista laukkuja, koska luonto on minulle tärkeä ja haluan edistää sen hyvinvointia. Haluan myös itse pitää siitä huolen, etten ole itse ilmastomuutoksen suuri aiheuttaja."

Kierrätettäviä raaka-aineita löytyy

- kuluttajilta
- teollisuudesta
- rakentamisesta
- elintarviketeollisuudesta
- metsä- ja maataloudesta.

JAKAMISALUSTAT

Kaikkea ei tarvitse omistaa itse!

Monilla kuluttajilla ja yrityksillä on paljon sellaista tavaraa tai omaisuutta, jota käytetään vain harvoin. Esimerkiksi akkuporakonetta käytetään kotitaloudessa keskimäärin vain kahdeksan minuuttia koko sen elinkaaren aikana! Henkilöauto on käytössä yhteensä 15 vuorokauden verran vuodessa – muun ajan se seisoo parkissa.

Jakamislustat ovat digitaalisia palveluita, joiden avulla voidaan vuokrata ja lainata muille omia vajaakäytöllä olevia tavaroita. Olemassa olevia tuotteita käytetään tällöin tehokkaammin: ne ovat suuremman osan ajasta käytössä ja palvelevat useampia ihmisiä.

Jakamislustoja voidaan perustaa esimerkiksi second hand -kauppaa varten; hyödykkeiden vuokraamiseen, lainaamiseen ja vaihtamiseen käyttäjien kesken. Yritys voi erikoistua siihen, että se tarjoaa alustan, jonka kautta muut voivat jakaa tuotteitaan. Näin yrityksen ei tarvitse itse tuottaa mitään. Se perii alustan käytöstä erilaisia palvelumaksuja tai myy mainostilaa. Näin toimii esimerkiksi Tori.fi ja Airbnb, jonka kautta ihmiset voivat vuokrata asuntoja lomakäyttöön.

Case 4H-yritys Vauhtimopo

Alisa Anttila on loistava esimerkki muuntautumiskyvystä. Ennen koronaepidemiaa yritys tarjosi koirankoulutuspalvelua.

Koronan aikana keväällä 2020 hän muutti yrityksensä toimintaa ja alkoi tehdä kierrätysmateriaaleista koirille sekä koirien omistajille tuotteita. Syksyllä 2020 hän kehitti yrityksen toimintaa entisestäänkin. Hän alkoi vuokrata koiratarvikkeita kuukausihinnalla: pantoja, valjaita, kangashäkkejä sekä pentuaitauksia. Pennut kasvavat nopeasti, eikä kaikkea tarvitse ostaa omaksi.

Jakamislustoja löytyy monilta toimialoilta

- Kotimajoitus
- Liikkuminen
- Työkalut
- Vaatteet ja asusteen
- Ruoka

Jakamistalous liittyy läheisesti kiertotalouteen, mutta kaikki jakamistalous ei ole kiertotaloutta.

REWI VISIONS -HANKKEEN AIKANA PERUSTETUT 4H-YRITYKSET:

Studio Valkyria

Ilohella

Pelkosen Palvelut

Apupalvelu Siiri

Apua arkeen

Laitisen Palvelut

Aadan arkiapu

Eläinpalvelu Taikaturrit

Kotijelppi

BasicPanda

JPalvelu

Aapon Apu ja Papu

Koirakoulu Vauhtimopo

Mintun apupalvelu

Koivukujantalli

Juntusen palvelut

Heviks

Monitoimipalvelu Hantula

Kauneuspalatsi

Luontokädessä

Comfee Coffee

Ukkos Communications

Sinerrys

Mikaelin Helppi

Helianthus Cosmetics

4H-yritys Ainon apu

Heinin help

Emman kuva

Monipalvelu M&M

Apua Arkeen Hilma ja Sara

HT apu

Ton-Ton- Kakut

4H-yritys Saara S.

”Minulla on ollut tämä idea mielessä tosi kauan ja olen muutenkin aina ollut kiinnostunut yrittäjyydestä. En tiennyt, että on mahdollista aloittaa yritys näin nuorena, mutta se kuulosti kivalta mahdollisuudelta.”

- Iina Skogberg

”Halusin alkaa vuokrata koiratarvikkeita, jotta kaikkien ei tarvitse ostaa omia tuotteita. Koira on niin lyhyen aikaa pentuna ja sen takia on järkevää vuokrata ennemmin kuin ostaa.”

- Alisa Anttila

”Vaikutti myös kiinnostavalle, että voi ”luoda” itselleen kesätyön. Viime kesänä tarjosin kotiapua, mutta tälle vuodelle olen suunnitellut kesäkahvilaa.”

- Maaria Korhonen

REWI-TOIMINTAMALLI

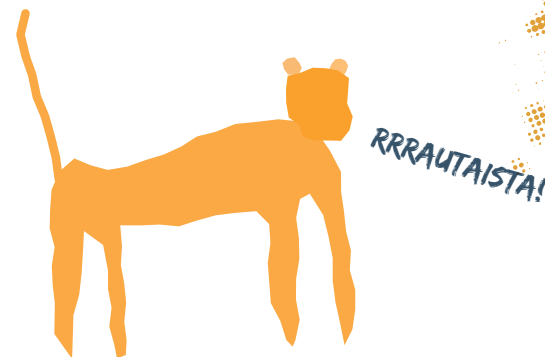
REWI-TOIMINTAMALLI

ReWi-toimintamalli on valmennuksellinen työkalupakki kestävän kehityksen ympärille rakentuvien koulutusten ja valmennusten suunnitteluun ja toteutukseen. Valmennuskonsepti pohjautuu ReWi Visions -hankkeesta saatuihin kokemuksiin. Toimintamalli sisältää menetelmiä, jotka ovat sovellettavissa niin järjestökenttään kuin eri oppilaitoksiin.

ReWi-toimintamallin tarkoitus on kehittää nuorten kiertotalousosaamista monialaisesti sekä yrittäjyyteen liittyviä tiimi-, innovointi- ja tuotekehitystaitoja. Tiimivalmennuksena toteutettuna se tukee prosessioppimista ja yhteisöllisyyttä sekä vahvistaa työelämässä tärkeitä vuorovaikutus- ja tiimityötaitoja. Näitä taitoja vahvistamalla tuetaan nuoren yrittäjävalmiuksia ja yritystoiminnan menestyksellistä kehittämistä kestäväällä tavalla. Valmennus lisää luontevalla tavalla nuoren työelämäyhteyksiä ja verkostoja.

ReWi-toimintamalli rakentuu kolmesta osa-alueesta, jotka myötäilevät 4H-järjestön periaatteita Kolme askelta työelämään. Jokainen kolmesta alueesta toimii itsenäisenä valmennustoimintana, joista kokonaisuutena muodostuu polku kiertotalousyrittäjyyteen. 4H-järjestön periaatteen Kolme askelta työelämään ovat kerho- ja klubitoiminta, kurssit ja valmennukset ja työelämä.

ReWi-toimintamalli on rakennettu näiden askelmien pohjalle, joiden tavoitteena on tukea nuorta vastuulliseksi ja yritteliääksi. Prosessi on avoin ja valmennukseen voi lähteä mukaan missä vaiheessa vain.

REWI VALMENNUKSIA OVAT

- ReWi-työpaja
- ReWi-yrityskurssi
- Mentoritoiminta
- Yksilövalmennus

ReWi-työpajat ovat avoimia kaikille kiertotaloudesta kiinnostuneille. ReWi-yrityskurssit ovat tarkoitettu henkilöille, joilla on liikeidea tai jo olemassa oleva yritys. Keskeisenä on toiminnan rakentuminen kunkin ryhmän tarpeiden mukaan.

REWI TOIMINTAMALLIN HYÖDYT

» Synnyttää uusia kiertotalouteen liittyviä ideoita, joilla on liiketaloudellisia menestymismahdollisuuksia joko harrastepohjaisena, sivutoimisena tai päätoimisena yrittäjyytenä.

» Parantaa olemassa olevien yritysten kestävyyttä ja vaikuttavuutta, jotka vahvistavat toimintaa ja luovat edellytykset menestyvän yritystoiminnan aloittamiseen.

» Tiimivalmennus synnyttää monialaisen tiimiyrittäjyyden mahdollisuuden kiertotalouteen.

» Innostaa tekemiseen ja oppimiseen, jossa luovuus, ongelmanratkaisukyky, vuorovaikutustaidot ja empatia vahvistuvat.

OPPIMISKÄSITYS JA PERIAATTEET

Valmennusprosessin ohjaus perustuu valmentavaan työotteeseen, jolla tarkoitetaan, että ohjaajat eivät anna valmiita vastauksia. Valmentajan roolina on luoda puitteet, alustaa teemoja ja haastaa osallistujat osallistumaan prosessiin tuoden oman kokemuksensa ja osaamisensa yhteisen oppimisen ja kehittymisen saavuttamiseksi.

Oppiminen tapahtuu tekemällä, yhdessä ajattelemalla ja reflektoiden. Vertaisuus ja tekemällä oppiminen nousevat keskiöön. Valmennus on osa niin henkilökohtaista oppimista kuin ryhmäprosessia.

Valmentaja hyödyntää erilaisia toiminnallisia menetelmiä, jotka rakentavat luottamuksen ja yhteishengen syntymistä. Turvallisessa ilmapiirissä nuoret rohkaistuvat jakamaan ajatuksiaan, ideoimaan ja tekemään yhdessä ja rohkaisemaan toisia.

Luottamus rakentuu ajan kanssa, mutta sen syntymistä voi edesauttaa. Ryhmän sitoutumiseen tarvitaan luottamuksen, innostuksen ja merkityksellisuuden ilmapiiriä. Sen syntyminen edellyttää aitoa kiinnostusta ihmisistä. Jokaisen tulee saada tuntea itsensä arvokkaaksi ja tulleen kuulluksi. Luottamus ja avoimuus ovat pari. Ei ole toista ilman toista. Ryhmän valmentaja voi itse olla esimerkkinä avoimuuden tasosta. Ideoiden soveltaminen käytäntöön on ReWi-toimintamallin onnistumisen edellytys.

Periaatteet

- Yhteisöllinen oppiminen ja dialogi
- Luottamus; salassapitovelvollisuutta ryhmän keskusteluista
- Avoimuus ja tasa-arvoisuus; jokainen saa tulla kuulluksi
- Fokus; keskustellaan siitä, mikä on tärkeää ja hyödyllistä
- Tulevaisuus orientaatio ja ratkaisukeskeisyys
- Sydämen rohkaisu

Tila

Ei ole yhdentekevää, millaisessa tilassa valmennus tapahtuu. Tila on yksi tunnelmaan ja toiminnallisuuteen vaikuttava asia, jonka valmentajan on syytä etukäteen miettiä. **Tilan tulee mahdollistaa kohtaaminen, dialogin syntyminen** ja suunniteltu toiminta esimerkiksi ryhmätyöhön. On hyvä, jos tilassa voidaan asettaa tuolit isoon piiriin virittämiseen ja keskusteluun.

VALMENNUSMENETELMÄT

MENETELMÄ	KOHDERYHMÄ	PAIKKA JA TOTEUTUSTAPA	KESKEISET MENETELMÄT	VALMENTAJAN ROOLI
Klubitoiminta				
Projektit Tapahtumat	Noin 10 nuorta/ryhmä, johon sitoudutaan yhdeksi lukuvuodeksi kerrallaan.	Viikoittain tapaaminen, lisäksi oma WhatsApp-ryhmä. Avoin toimintamuoto.	Kohtaaminen, tiimiytyminen, ideariihet toisilta oppiminen, tekemällä oppiminen ja tiimityö.	Ryhmäytymisen mahdollistaja ja tilan antaja. Tukea henkilökohtaista kasvua, nuoren omien kykyjen ja vahvuuksien tunnistamista ja kehittämistä.
Valmennukset				
ReWi- yrittäjyyskurssi	3-10 nuorta 4H-yrittäjää tai perustamisesta kiinnostuneita.	2 iltaa, 3 h/per ilta Voidaan toteuttaa myös pidempänä kurssina.	Liiketoimintasuunnitelman vaiheet käydään läpi toiminnallisilla menetelmin. Benchmarking, videot, ryhmätyöt, 4H:n ideointikortit ja case-työskentely.	Johdattelee aiheisiin, alustaa teemoja ja aktivoi keskustelua toiminnallisilla menetelmin. Dialogi ja reflektio ovat tärkeitä!
ReWi- työpaja	5-15 nuorta. Avoimia kaikille kiinnostuneille, ei edellytetä 4H-yrittäjyyttä.	2 h tiivis paketti (työkaluissa valmennusrunko)	Käsitellään eri kiertotalouden teemoja, kutsutaan vierailijoita, yhdessä ideointia. Dialogi keskiössä!	Toimia isäntänä/emäntänä, luoda mukava, kunnioittava ja luottamuksellinen ilmapiiri. Johdattelee prosessia eteenpäin.
Yrittäjyys ja työelämä				
Yksilövalmennus Yritysvierailut	1 yritys/yrittäjä	Yrittäjän tarpeen mukaan sovittavissa. (Verkkoviestintä, WhatsApp ja live-tapaamiset)	Ratkaisukeskeinen keskustelu, selkeä ongelma/tarve mitä ratkaistaan. Kysymysten avulla eteenpäin johdattelu. Kannustaminen ja suunnitelman teko.	Nuoren tarve ensisijainen. Johdattelee nuorta löytämään vastaukset, tukee nuorta kokonaisvaltaisesti.
Mentoritoiminta	1 yritys/yrittäjä	Yrittäjän tarpeen mukaan sovittavissa. (Verkkoviestintä, WhatsApp ja live-tapaamiset)	Avoimuus, molemminpuolinen luottamus ja tasa-arvo.	Kuuntelija, kannustaja, ideoiden antaja, oikeiden kysymysten antaja. Kontaktien luoja.

KLUBITOIMINTA

Klubi on säännöllisesti järjestettyä toimintaa, jossa nuoret kohtaavat, suunnittelevat ja toteuttavat erilaisia projekteja ohjaajan avustuksella.

” Klubitoiminnassa keskiössä on nuorten kohtaaminen ja yhdessä tekeminen.

Ohjaajan roolina on auttaa ryhmäytymisessä ja kannustaa omien kykyjen löytymiseen ja tunnistamiseen. Nuorten välinen ystävyys korostuu, kun tehdään tiimityötä ja opitaan toisilta, jolloin kyse on non-formaalisesta oppimisesta.

Projekti toimii oppimisen mahdollistajana ja oppimisen laukaisijana.

CASE Tourujoen yö

Tourujoen Yö -tapahtumassa nuoret pitivät 4H:n teltalla mm. kirpputoria, esittelivät 4H-yrittystensä toimintaa sekä kertoivat osallistujille kiertotaloudesta sekä hankkeesta. Nuoret olivat mukana kasaamassa telttaa, somistamassa sitä, järjestämässä ja hankkimassa pöytiä, tuoleja ja valoja sekä tapahtuman jälkeen purkamassa pistettä. Ennen tapahtumaa Jyväskylän 4H-yhdistyksen Luotsaamo-hankkeen tapahtumatuottajavalmennuksen nuoret olivat suunnitelleet ja listanneet mitä kaikkea tulee huomioida ja muistaa. Tämä oli hieno ja toimiva yhteistyökuvio. Tourujoen Yö -tapahtumaa järjestää Kansalaistoiminnan keskus Matara sekä kymmenet muut toimijat.

CASE Hippoksen joulumarkkinat

Nuorten Suomen järjestämällä Hippoksen joulumarkkinoilla 4H-yrittäjät ja klubilaiset olivat kertomassa hankkeesta, kiertotaloudesta sekä myymässä omia ekologisia tuotteitaan. Aikuisten nuorten klubiryhmä oli hakenut ja saanut Itse Tehty -projektirahaa, jolla oli valmistanut ekologisia saippuuita ja kynttilöitä. Näitä myytiin Hippoksella ja rahat lahjoitettiin hyväntekeväisyyteen. Lisäksi ihmisille kerrottiin projektista sekä tuotteiden valmistamisesta.

CASE Vaikuta! @ Matara

Jyväskylän 4H-yhdistyksen klubitoiminnassa yläkouluikäisten nuorten ryhmä haki ja sai Mahis-rahoituksen omalle projektilleen. Ryhmässä jäseniä on 10 henkilöä. Klubi kokoontuu kaksi-neljä kertaa kuukaudessa. Teemana tapaamisissa on ympäristötietoisuuden lisääminen. Projektissa nuoret tuunasivat omista vanhoista vaatteistaan sekä kirpputoreilta hankituista tuotteista uusia. Tuotteet olivat esillä ja niistä sekä kiertotaloudesta kerrottiin mm. Vaikuta! @Matara -tapahtumassa. Muille nuorille ja osallistujille juteltiin myös mm. pikamuodin haitoista. Osallistujat kiersivät Matarassa eri pisteillä Seppo.io -pelin avulla. Tapahtumaa oli järjestämässä monta eri toimijaa.

REWI-TYÖPAJA

ReWi-työpaja toteutetaan 1-2 kerran mittaisena Ryhmävalmennuksena. Valmennus koostuu kontakti-illoista (työpajat), joihin voidaan sisällyttää opilaitos- ja/tai yritysvierailu sekä itsenäistä työskentelyä. Työpajaprosessin ytimen muodostaa tekemällä oppiminen ja tiimiyrittäjyystaitojen vahvistaminen.

Valmennuksissa keskustellaan mistä kiertotaloudessa ja kestävässä kehityksessä on kyse. Se antaa perustiedot kiertotalous-ajattelun hyödyntämiseen kaikilla elämänalueilla. Työpajassa kuullaan alustuksia aiheesta, tehdään ryhmätöitä ja ideoidaan, miten hyödyntää kiertotalouden periaatteita. Nuoret ovat mm. listanneet asioita joita 4H-yrityksissä voi ottaa huomioon teemaan liittyen. Osallistujilla on mahdollisuus hyödyntää omassa kehitystyössä alueelta löytyviä kiertotalouden sivutuotteita ja jätevirtoja.

” Olin silloin 13-vuotias ja mietitiin kavereiden kanssa miten voitaisiin tienata rahaa ja työskennellä yhdessä. Olen ollut pienempänä 4H-kerhoissa, niin sitä kautta lähti se idea. Pidettiin sitten ekana kesänä kesäkahvilaa kavereiden kanssa. ”

- Ruusu Itäniemi

VINKKI:

Kiertotalous- ja yrittäjyyspeli CIRCULA voi hyödyntää projektin suunnittelussa ja toteutuksessa. <https://circula.fi/opettajalle/>

CASE Projektityö ReWi-työpajassa

Yhteinen projekti toimi tärkeässä osassa niin ryhmäytymisessä kuin kiertotalousyrittäjyysosaamisen vahvistamisessa. Tehtävää varten muodostettiin kolme ryhmää, jotka saivat kukin tehtäväksi suunnitella liiketoimintaa, joka perustuu todelliselle tarpeelle, toimii kiertotalous-ajattelun mukaisesti ja on kannattavaa liiketoimintaa maaseutualueella. Projektin tueksi käytiin yritysvierailuilla ja tehtiin välitehtäviä. Projektityöt esiteltiin viikon lopuksi koko ryhmälle sekä arviointiraidille, joka arvioi esitystä liiketoiminnan näkökulmasta. Esitystavan nuoret saivat itse päättää. Kaikki ryhmät toteuttivat esityksensä hyödyntäen teknologiaa eri tavoin. Yksi ryhmä teki PowerPoint-esityksen, toinen vie piirroskuvat Instagramiin ja kolmas teki videon. Nuorten palautteiden mukaan tehtävän kiteyttäminen esitysmuotoon vaikeasta aiheesta oli yksi merkittävimmistä oppimiskokemuksista.

REWI-YRITYSKURSSI

ReWi-yrityskurssi on suunnattu yrittäjille ja sel-laiseksi aikoville nuorille. Osallistujalta edelly-tetään kiinnostusta oppia kiertotaloutta ja kehittää sen pohjalta liikeideaansa ja yrittäjyyttä. Valmennus pohjautuu nuorten tarpeisiin. ReWi-yrityskurssi koostuu kahdesta illasta (2x3h), jonka aikana käy-dään läpi liiketoimintasuunnitelman vaiheet kierto-talouden näkökulmasta. Rewi-yrityskurssi soveltuu käytettäväksi myös oppilaitosten järjestämiin yritys-kursseihin.

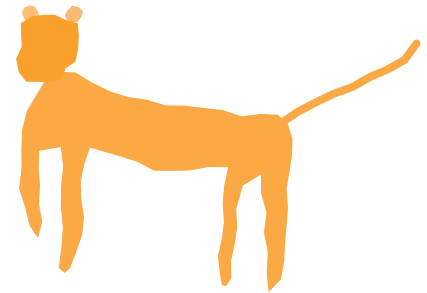
Prosessi on jaoteltu teemoihin, jotka vahvistavat on-gelmanratkaisukykyä, innovaatio- ja tuotekehitystai-toja ja rohkaisevat luottamaan omaan ideointiin ja käymään dialogia muiden kanssa. Syntyy innostusta ja uutta luovaa ilmapiiiriä.

Liiketoimintasuunnitelma on työväline, jonka avulla ideasta kirkastuu liiketoiminta. Se helpottaa liiketoi-minnan toteuttamiskelpoisuutta. Kurssilla yhdessä pohditaan, miten yritystoiminnan osa-alueissa voi huomioida kiertotalouden teeman.

ReWi-yrityskurssilla on käytetty apuna 4H-yritys-kortteja ja nuorten tekemiä yritysvideoita. Case työ-s-kentelymenetelmänä toimii nuorten kanssa. Siinä valitaan jonkun nuoren idea, jonka liiketoimintaa kehitetään yhdessä. Näin jokainen pääsee ideoimaan ja tekemään kysymyksiä ja ratkaisemaan niitä, joista kaikki osallistujat oppivat.

Liiketoiminnan osa-alueet ovat

- Liikeidea
- Tuotteet/palvelut
- Asiakkaat
- Markkinointi
- Talous

REWI-MENTORITOIMINTA

ReWi-mentoritoiminta on valmennusmuoto, jossa nuoret voivat sparrata yritystensä kestävän kehityksen periaatteita kokeneen kiertotalousyrittäjän kanssa. Mentoriohjelma tarjoaa kummallekin osapuolelle mahdollisuuden kehittyä ja kasvaa. Mentoroinnin tarkoituksena on siirtää kokemuksellista tietoa ja osaamista kokeneilta taitajilta nuorimmille. Tämä siirto tapahtuu nuoren ehdoilla häntä tukien.

Mentoroinnin periaatteita

- Tarkoitus **kannustaa, tukea ja kehittää** nuorten yrityksiä sekä yrittäjän itsensä osaamista.
- **Vastavuoroisuuden periaate:** Kaikki osapuolet hyötyvät; uudet näkökulmat, innostavat keskustelut ja uudet ihmisen suhteen rikastuttavat. Kokenutkin yrittäjä voi oppia jotain uutta nuorilta.
- **Nuori yrittäjä on kaiken keskipiste.** Tavoitteena on synnyttää oppimista. Mentoroinnissa keskitytään vahvuuksiin ja mahdollisuuksiin.
- Valituilla mentoreilla tulee olla kokemusta kiertotalousajattelun hyödyntämisestä liiketoiminnan rakentamisessa sekä ymmärrys mentoritoiminnasta.

” Mentorointisuhde perustuu avoimuuteen, molemminpuoliseen luottamukseen ja tasa-arvoisuuteen.

CASE Yrittäjämentori Katariina Lehtinen

Silee Oy uudelleenmuotoilee ja valmistaa kalusteita kierrätysmateriaaleista sekä tarjoaa suunnittelun ja toteutuksen suurempiin sisustuskokonaisuuksiin. Tuotteet syntyvät ympäristöä ajatellen kierrätysmateriaaleista. Kalustemuotoilun lisäksi suunnittelemme ja toteutamme myös sisustuskokonaisuuksia liikeiloihin ja koteihin. Katariinalla on reilusti yli kymmenen vuoden kokemus toiminimiyrityksenä visuaalisen markkinoinnin, sisustussuunnittelun sekä -remontoinnin parissa. Silee Oy:n löydät täältä <https://silee.fi/>

MENTOROINTI KÄYTÄNNÖSSÄ

Kääritään hihat yhdessä!

Mentoritoiminnan tavoitteet sovitaan yhdessä ensimmäisessä tapaamisessa. Tavoitteen on hyvä olla selkeä ja nuoren yrittäjän tarpeita vastaava. **Yrittäjä oppii tekemällä ja keskustelemalla kokemuksista muiden kanssa.** Mentorin työkalupakkiin kuuluu oma yrittäjäkokemus, oppimissopimuksen kysymykset, liiketoimintasuunnitelman runko.

Mitä nuoret odottavat mentoroinnilta?

- Ideoiden antajaa
- Oikeiden kysymysten antajaa
- Kuuntelijaa
- Kannustajaa
- Kontaktien luoja

Hyödyllinen sivusto mentorille:
<https://mentoripankki.recit.fi/mentorin-tyokalupakki>

YRITTÄJYYS & KESTÄVÄ KEHITYS ON PERFECT MATCH!

CASE Muuramen lukio: Haastattelussa rehtori Aki Puustinen

Muuramen lukio on Suomen ensimmäinen vuonna 2005 OKKA-säätiön kestävän kehityksen sertifiointin saanut oppilaitos. Kestävä kehitys ja yrittäjyys ovat toimineet keihäänkärkenä lukion perustamisesta, vuodesta 1995, asti. Vuonna 2003 perustettiin osuuskunta Kisällä opiskelijoiden oppimislustaksi, jossa he voivat kokeilla yrittäjyyttä ja kehittää projekteja. –Meillä oppiminen on keskiössä ja virheet sallitaan. Jokaisessa Suomen lukiossa tulisi olla osuuskunta, sanoo Muuramen lukion rehtori Aki Puustinen.

Kestävä kehitys näkyy oppilaitoksessa monella tasolla: käytävillä, opiskelijoiden arjessa, opettajanhuoneessa ja johtamiskulttuurissa. Opiskelijat muodostavat Kekettäjät-tiimin, joka järjestää kestävään kehitykseen liittyviä tempauksia. Opettajilla on oma keke-tiimi, joka toimii jaetun johtajuuden periaatteella.

Kolmen seuraavan vuoden kehittämistavoitteena on ilmastonmuutos ja kestävä elämäntapa, joita käsitellään ruuantuotannon, vaateuksen sekä teknologian kautta. Näitä asioita tarkastellaan vuosittain suhteessa: minä, me ja muu maailma. Itsearviointi tehdään vuosittain ja virallinen arviointi kolmen vuoden välein.

Toiminnan yhtenä kruununjalokivenä on vuosittain järjestettävä, koko oppilaitoksen yhteinen metsäretki, jossa opetellaan jokamiehen taitoja, majoitutaan teltoissa, päivitetään ensiaputaitoja tai kokeillaan etsintää yhteistyössä paikallisten järjestöjen kanssa. Opiskelijoilla on omat telttakuntansa, joita he johtavat itse. –Oleellista on, että opettajat eivät saa puuttua järjestelyihin, vaan opiskelijat johtavat ja heihin luotetaan. Johtamista ei opi kuin johtamalla, Puustinen sanoo.

Arviointi muuttaa pedagogiikkaa!

Myös opettajien osaamisen kehittämiseen panostetaan ja esimerkiksi Puustisen henkilökohtaisena tavoitteena on olla ”koulun paras oppilas”. Kestävän kehityksen sertifikaatti toimii eräänlaisena käsikirjana teemojen merkityksellisyyden sisäistämiseksi. Yhtenä keskeisenä tavoitteena on jatkuva verkostoituminen.

-Joka viikko koululle tulee vieraita tai me teemme vierailuja esimerkiksi yrityksiin. Dynamiikka säilyy, kun verkostoidutaan. Kehittäminen tapahtuu verkostoissa ja siksi jokaiselle nuorelle mahdollistetaan erilaisia kontakteja ja tekemisen paikkoja, Puustinen sanoo.

Puustinen kertoo esimerkin erään intialaisen koulun rehtorista, joka etsi Twitterin kautta tutustumispaikkaa Euroopasta. Puustinen vastasi viestiin ja tähän mennessä Intiasta on käynyt jo kuusi vierailuryhmää tutustumassa Muuramen lukioon. Tästä kohtaamisesta alkoi myös oppilaitoksen koulutusvienti. Myös nuorisovaihdot ovat yksi tapa luoda kansainvälisiä verkostoja ja tästä hyvänä esimerkkinä on JAPA ry:n ja 4H:n ReWi Visions -hankekumppanuus.

Panostetaan kohtaamisten laatuun

Kohtaaminen ja dialogi ovat juurtuneet osaksi oppilaitoksen kulttuuria. Lukiossa kiertää tarina kauppamiehestä, joka pysäytettiin neljä kertaa 20 metrin matkalla koulun pihalta opettajanhuoneeseen. Mies kertoi, ettei ole pitkän uransa aikana koskaan kohdannut vastaavaa. ”Tässä koulussa on jotain hyvin erikoista”, hän oli todennut.

-Henkilöstön lanseeraama tavoite on, että jokainen opettajien, opiskelijoiden ja vieraiden kohtaaminen olisi laadukas. Hyviä asioita syntyy, kun kohtaamista pidetään ainutlaatuisen tärkeänä: koulusihteeri keskeyttää työnsä, kun opiskelija tulee hänen luokseen, vieras otetaan vastaan ja tuntemattomilta kysytään, kuinka voin auttaa. Myös ikävistä asioista keskusteltaessa tavoitteena on, että keskustelusta tulee ulos aina kaksi voittajaa. Maapalloistuminen merkitsee, että me tapaamme uudelleen, Puustinen sanoo.

VALMENTAJUUS

MITÄ KIERTOTALOUSPEDAGOGIIKKA ON?

Kiertotalouspedagogiikka perustuu ongelmanratkaisuun. Se on tutkivaa ja toiminnallista opetusta, joka tapahtuu vuorovaikutuksessa toisiin hyödyntäen tiimioppimismallia.

Kiertotalouspedagogiikka vastaa ilmastonmuutoksen sekä maailman taloustilanteesta syntyviin haasteisiin. Se ohjaa kaikkia yhteiskunnan toimintoja kohti kiertotalouden systeemiajattelua. Kiertotalouspedagogiikan opetus kannustaa yhteisöllisyyteen ja eri toimialojen rajat ylittävään tiedonjakoon. Kauaskantoista muutosta varten kiertotalouspedagogiikan hyödyntäminen voitaisi aloittaa jo varhaiskasvatuksen piirissä.

ReWi-toimintamalli opetusmenetelmänä

Kiertotalousajattelun lisääntyminen on parantanut olemassa olevien yritysten kestävyyttä ja vaikuttavuutta, jotka luovat edellytyksiä myös uusien yritysten menestykselle. Kiertotalousalan yritykset vahvistavat yhteiskuntien taloutta, joka tekee kiertotalousyrittäjyydestä konkreettisen tavan toimia ongelmanratkaisijana myös suuremmassa mittakaavassa. Siksi on ajankohtaista vahvistaa erityisesti nuorten itsetuntoa toimia tulevaisuuden ongelmanratkaisijoina.

ReWi-toimintamalli kehittää luovaa ongelmanratkaisua, vuorovaikutustaitoja ja empatiaa innostavan tekemisen kautta. Toimintamallin opetuksessa sovelletaan yhteisöllisen oppimisen ja tiimivalmennuksen menetelmiä, joiden tarkoituksena on auttaa nuoria suuntaamaan yritysideoitaan kiertotalousalan moninaisille mahdollisuuksille.

KIERTOTALOUSPEDAGOGIIKKA...

- Pohjautuu ajankohtaisiin ilmiöihin
- Perustuu ongelmanratkaisuun
- Harjaannuttaa systeemiajattelua

SE ON...

- Yhteisöllistä
- Käytännönläheistä
- Toimialojen rajat ylittävää opetusta

REWI-VALMENNUKSEN SUUNNITTELU

Ryhmäprosessi on matka. Matka onnistuu parhaiten, kun se suunnitellaan yhdessä. Voit käyttää apuna **ReWi-suunnittelupohjaa**. Tee konkreettinen aikataulu ohjelmasta ja tehtävistä valmennusta ennen, sen aikana ja sen jälkeen. Me kannustamme valmentamaan parina jonkun toisen kanssa. Henkilö voi olla kollega, harjoittelija tai nuori, joka haluaa kehittyä valmentajana ja on kiinnostunut teemasta. Taidoista tärkein on dialogin periaatteiden ymmärrys ja kyky synnyttää luottamusta ja johdattaa yhdessä tekemistä eteenpäin.

Ennakkovalmistelun jälkeen suunnittelu jatkuu ryhmän kanssa. Yhteisöllinen suunnittelu tarkoittaa alusta alkaen toimintakulttuuria, jossa tiedon ja osaamisen jakamista, jatkuvaa dialogia ja toiminnallisia kokeiluja johdetaan tietoisesti. Siksi ryhmän aloituksessa on tärkeää mallintaa päämäärä ja etapit sekä keskustella ja päättää yhteisesti ryhmän periaatteista.

Keskustelkaa yhdessä, millainen olisi ryhmä, jossa on hyvä toimia. Ensin voi pienissä ryhmissä tai jos porukkaa on vähemmän, kirjoittaa lapuille sanoja tai lauseita ja niitä voi lukea sitten ääneen ryhmälle keskustelun avaukseksi.

Ensimmäisen ryhmän kohtaamisen tarkoituksena on tutustua toisiimme. Valmentaja käy valmennuksen rakenteen läpi, jotta osallistujilla on turvallinen olo, mitä on tulossa. Valmentajan on hyvä kysyä jokaisen osallistujan odotuksia. Se auttaa sekä osallistujaa että valmentajaa orientoitumaan tulevaan valmennukseen. Ryhmässä on ihmisiä, jotka eivät entuudestaan tunne toisiaan. Ryhmän tarkoituksena on tehostetusti toimia vipuna henkilökoh-
taisen kasvun ihmeeseen ja tietoisesti panostetaan yhteisöllisen oppimisen periaatteisiin.

Suunnittelun nyrkkisääntö:

Aloita suunnittelu listaamalla kohde-ryhmän tarpeet ja tavoitteet, jonka jälkeen kokoa valmennuksen sisällöt ja käytettävät resurssit.

VINKKI:

ReWi-työpajassa on hyödynnetty Sitran megatrendikortteja. Osallistajat muodostivat dialogiringin ja jokainen nosti pakasta summittain kaksi megatrendikorttia, joista hän esitteli ryhmälle sen, joka puhutteli häntä enemmän.

Sitran megatrendikortit on saatavissa:
www.sitra.fi/megatrendit

VALMENTAJAN ROOLI

Yhteisöllinen oppiminen edellyttää dialogitaitojen harjaannuttamista yhdessä. Dialogissa jokaisen tiedot ja taidot rakentavat yhteisiä oppimiskokemuksia. Valmentajan tehtävä on luoda yhteisöllisen oppimisen ilmapiiri ja mallintaa siihen johtava prosessi. **Valmentajan tarkoitus on myös rohkaista jokaisen sydäntä ja esittää kysymyksiä, jotka johdattelevat asioiden perimmäisiin merkityksiin.**

Valmentaja on oppimassa ryhmässä myös itse tavoitteenaan kasvaa ja kehittyä yhteisöllisen oppimisen taitajaksi. ReWi-toimintamallissa valmentajan rooli on alustaa keskustelut kiertotalouden aiheisiin, synnyttää luottamusta ja kannustaa ideoinnissa. Siksi valmennukset alkavat aina ensin jakamalla kaikkien odotukset ja lopetetaan keskusteluun valmennuksen aikana syntyneistä oivalluksista. Molempiin kokoontumisiin tulee varata riittävästi aikaa.

Valmistaudu

- Keskustele nuorten kanssa
- Valitse kohderyhmä
- Suunnittele prosessi, alustukset sekä valitse menetelmät virittäytymiseen
- Varaa aika, tila ja tarjoilut

Kutsu

- Valitse kanavat
- Herätä kiinnostus ja luottamus
- Käytä some kanavia markkinointiin
- Jaa referenssejä
- Synnytä luottamusta personoinnilla

Ohjaa

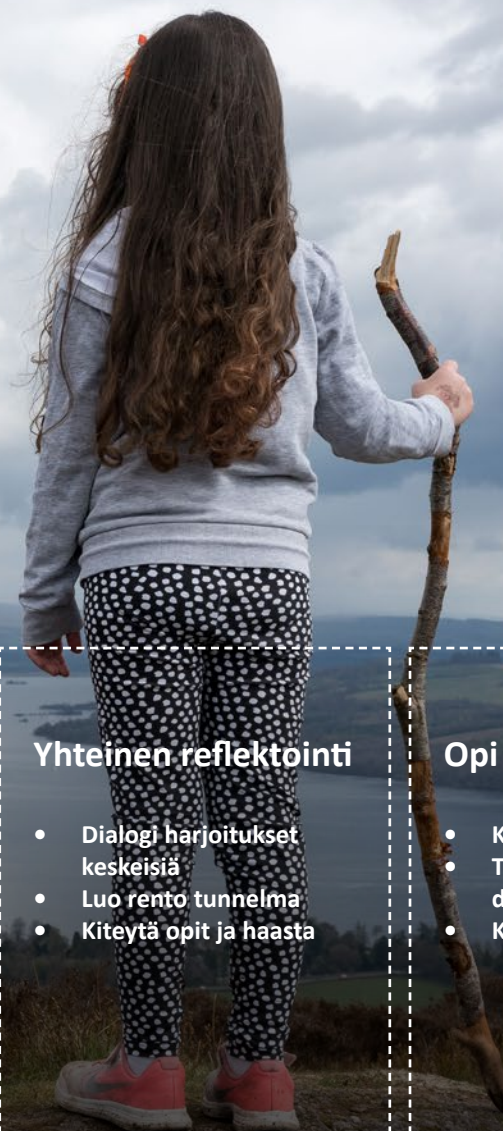
- Ole läsnä omana itsenä
- Tasavertaisuus
- Yhdessä tekeminen
- Luota prosessiin
- Sopikaa pelisäännöt ryhmänä prosessin alussa

Yhteinen reflektointi

- Dialogi harjoitukset keskeisiä
- Luo rento tunnelma
- Kiteytä opit ja haasta

Opi

- Kysy palautetta
- Testaa ja keskustele muiden valmentajien kanssa
- Kehitä eteenpäin

LÄSNÄOLON VOIMA NUORTEN KOHTAAMISESSA

Haastattelussa ReWi-valmentaja Pia Kautto

“Sivulauseessa voi piillä viesti, joka voi jäädä kuulematta, jos et ole läsnä hetkessä”, sanoo ReWi-valmentaja Pia Kautto. Hänen toimintansa ohjenuorana on aito läsnäolo, joka tarkoittaa aktiivista mielen hallintaa keskittyä kohtaamaan ihminen; nuori. “Se edellyttää luottamusta elämään ja toisiin, hyvää itsetuntemusta ja uskallusta olla läsnä omana persoonana”, Kautto jatkaa.

Kautto havahtui läsnäolon voimaan 10 vuotta sitten, jonka jälkeen hän on aktiivisesti harjaannuttanut sitä. “Läsnäolon kautta olen saanut luotua yhteyden nuoriin. Valmentajan työ sisältää paljon sekä kasvokkain kohtaamisia, että sosiaalisen median kautta tapahtuvaa viestintää. Läsnäolon vaikutuksesta asioita alkaa tapahtua hetkessä ja huomaa olevansa oikeassa paikassa oikeaan aikaan”, hän kertoo.

Kauton mukaan nuorten kanssa viestintä tulee olla rentoa ja osallistavaa. Yhteyttä ei luoda perinteisillä kutsumarkkinoinnilla, vaan tarvitaan aitoa sisältöä, oman persoonan esille tuomista ja uskallusta nauraa itselle ja omille mokille. Kautto on muun muassa kuvannut vlogia toimiston arjesta, nuorista yrittäjistä ja kertonut toiminnasta rennolla meiningillä. “Kasvokkain kohtaamisessa oleellista on kyky kuunnella, mitä toinen sanoo. Jos et ole läsnä hetkessä nuoren kanssa ja ajatukset sinkoilevat tuleviin asioihin, niin ei oikeasti kuule. Lyhyessä ajassa voi onnistua luomaan yhteyden, jonka jälkeen nuoret tulevat kertomaan omista asioista. Kiinnitän siihen huomioita joka päivä.” Kautto kiteyttää.

PIAN OHJENUORAT

1. Kiinnitä joka päivä huomiota tietoiseen ajatteluun.
2. Yritä olla läsnä koko päivän ajan keskittyen kulloiseenkin hetkeen.
3. Kehitä itseäsi, kuinka lopettaa negatiivinen ajattelu.
4. Ratkaise eteen tulevat ongelmat kuten parhaiten pystyt ja älä jää vellomaan epäonnistumisiin.
5. Opettele tuntemaan itseäsi paremmin.

REWI-VALMENNUKSET DIGITAALISESTI

ReWi-toimintamallin kehittäminen sai uuden näkökulman Covid-19 puhkeamisen seurauksena maaliskuussa 2020. Ryhmät jatkoivat kokoontumisiaan verkossa. Tarve henkilökohtaiselle valmennukselle lisääntyi ja se onnistuttiin toteuttamaan WhatsApp-viestintäsovelluksen ja sähköpostin kautta.

Kokemuksen jälkeen ReWi-työpajoja ja ReWi-kursseja alettiin järjestää verkko-oppimisympäristöissä. Osa materiaaleista sopii käytettäväksi keskustelujen alustukseksi verkossa. Digitaalisesti tapahtuvan kohtaamiseen tulee sisällyttää alustusten lisäksi kysymyksiä ja kokemuksia, mutta antaa myös riittävästi tilaa keskustelulle.

Viime keväästä lähtien kiertotalous on ollut teemana sosiaalisessa mediassa viikoittain. Instagramissa ja Facebookissa on esitelty 4H-yrityksiä ja tehty vlogia hankkeen toiminnoista kuten nuorten ryhmän tapaamisista. Sosiaalisessa mediassa aiheesta ovat kampanjoineet niin hanke-työntekijät kuin nuoret itse. Jyväskylän 4H-yhdistyksen nuoret ovat muun muassa vloganneet Instagramin story-osiossa.

Digivalmennuksen järjestämiseen kannattaa valita alusta, joka on nuorille kaikkein luontevin. Sen voi valita lukuisista maksuttomista vaihtoehtoista. Huomioitava on, että osallistujien nimistä ja profiilista jää jälki, jos käyttää avointa verkkoympäristöä. Tämä on tärkeää kertoa osallistujille.

Digitaalisessa ympäristössä toimiminen voi vaatia valmentajilta enemmän valmistautumista. Nuorille verkkoympäristössä toimiminen on kuitenkin luontevaa. On hyvä korostaa, että verkossa toimimisessa pätee samat pelisäännöt kuin missä tahansa muussa ympäristössä toteutettavassa valmennuksessa. Nuorten kesken WhatsApp-ryhmät toimivat parhaiten, kun ryhmä tuntee toisensa ja luottamus on syntynyt.

3 nuorten vinkkiä ekologisempaan myyntiin ja markkinointiin

1. Suosi sähköisiä esitteitä. Jos kuitenkin teet tulosteita, täytä koko paperin tila!
2. Kerro asiakkaille, kuinka huomioit kestävyyden ja kiertotalouden. Jotkut asiakkaat voivat valita yrityksesi sen perusteella.
3. Hyödynnä esillepanossa käytettyjä esineitä, joita saa ostettua kirpputoreilta kuten korttelineitä ja korupuita.

REWI-TYÖKALUPAKKI

REWI-VALMENNUKSEN SUUNNITTELUPOHJA

AIKA JA PAIKKA

KOHDERYHMÄ: KENELLE VALMENNUS ON TARKOITETTU?

Kerro kenelle on ensisijaisesti tarkoitettu. Jos tiedät, kenelle valmennus ei sovellu, kerro myös se.

HYÖDYT

Kiteytä tähän valmennuksen hyödyt.

- *Esim. Tulevaisuuden työelämätaidot vahvistuvat (ongelmanratkaisukyky, luovuus, vuorovaikutustaidot, empatia).*
- *Opit tunnistamaan ja kehittämään toimintaa kiertotalousajattelulla.*
- *Rohkaistut yrittäjyyden vaikuttavuudesta luoda kestävämpää elämäntapaa.*
- *Innostavaa tekemistä ja yhdessä oppimista.*

TARINA / KUVAUS VALMENNUKSESTA

Kerro miten valmennus toimii. Mikä on sen taustatarina?

Referenssit: Anna sana, jollekulle, joka on valmennuksessa ollut, kertoa mitä se hänelle merkitsi?

SISÄLTÖ JA VAIHEET

Mitkä ovat valmennuksen teemat ja sisältö? Mitä voit luvata nuorelle?

RISKIN POISTO

Kerro miksi tuotteesi on turvallinen valinta, vakuuta laadulla, sertifikaateilla, kokemuksella tai takuulla.

TAVOITTEET JA PERIAATTEET

TOIMINTAOHJEET JA AIKATAULU JA MAHDOLLISET KUSTANNUKSET

Kerro kestosta ja aikataulusta. Mitä resursseja se edellyttää osallistujalta?

Mihin pitää ilmoittautua?

VALMENTAJAT

Kouluttajien saaminen ja mitä osaamista tulisi kehittää?

YHTEISTYÖN RAJAPINNAT

Kerro jos teet yhteistyötä joidenkin tahojen kanssa. Kuka maksaa valmentajille palkan? Läpinäkyvyys ja avoimuus ovat tärkeitä.

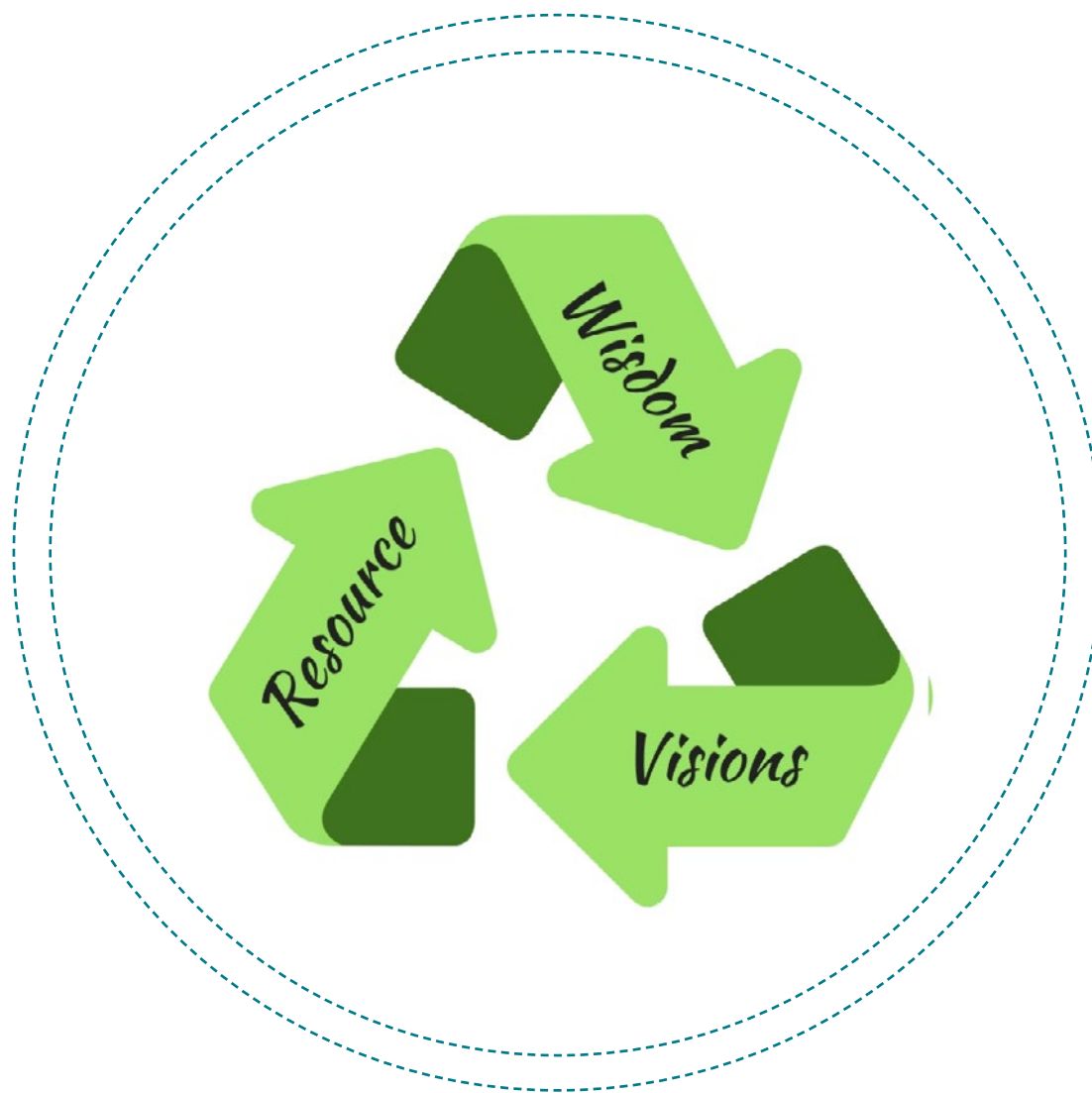
VIESTINTÄKANAVAT JA MARKKINOINTI

Kerro missä valmennuksesta kerrotaan? Miten markkinoin?

TYÖKALU REWI VISIONS-TEEMATYÖPAJA

Seuraavalla sivulla on runko tiedonkeruuseen tai yleensä kestävä elämäntavan teemojen, kiertotalouden ja työelämän yhteensovittamisen käsitteeseen nuorisoryhmien kanssa. Kokonaisuuden vetäjä voi harkintansa mukaan jättää pois osioita ja lyhentää tai pidentää eri osa-alueita ryhmän ja käytettävän ajan mukaan. Aikaa voidaan lyhentää karsimalla työtapoja ja lyhentämällä osioiden käsittelyaikaa.

Työpajan pituus riippuu ohjaajan työpajalle asettamista tavoitteista. Ohjaaja voi halutessaan ottaa roolin konferenssin vetäjänä tai johdatella konferenssin läpi omana itsenään. Ihanteellinen osallistujamäärä on 12-16 henkilöä. Työpajaa on testattu myös yli 30 oppilaan ryhmässä. Runkoa käytettiin ReWi Visions -esiselvityshankkeessa selvittäessä nuorten mielipiteitä heitä huolestuttavista asioista ja haettaessa teemoja ratkaisujen etsimiseen työelämäkytkentöjen kautta.

REWI VISIONS-TEEMATYÖPAJA

Porinapiirit. Tilassa vapaasti liikkuminen, ohjaajan ilmoittaman numeron mukaan muodostetaan ryhmä ja keskustellaan annetusta kysymyksestä.

Ryhmäkoot 3,4,5,2,3 hlö

Kysymykset:

- Mitä söit aamupalaksi?
- Kuinka vietät vapaa-aikaa?
- Mitä tekisit, jos saisit 2000€?
- Millaisessa ympäristössä haluaisit tehdä tulevaisuudessa töitä?
- Millaisia ongelmia me kohtaamme maailmanlaajuisesti?

Nostetaan fläpille/taululle esille keskusteluissa esille nousseita ja tilanteessa mieleen tulevia maailmanlaajuisia ongelmia.

Pikatehtävä keskusteluryhmissä: Voiko työn kautta vaikuttaa esille nostettuihin ongelmiin?

Jaetaan osallistujat ammattiryhmiin: Poliitikot, aktivistit, insinöörit, opettajat, tutkijat, uskonnolliset johtajat, ammattiliitot, yritysjohtajat.

Ohjaaja: Suuri työelämää ja globaaleja ongelmia käsittelevä konferenssi, saavutte sinne edustamaan omaa ammattikuntaanne.

Ammattiryhmittäin ryhmiin: Valitkaa mielestänne kolme (3) tärkeintä ammattikuntaanne eniten vaikuttavaa haastetta.

Miksi nämä ovat ne?

Konferenssiväen tutustuminen Pikatreffit kahdella ympyräkehällä: Kuka olet? Miksi olet saapunut konferenssiin?

Konferenssi: Käydään piiriin istumaan. Jokainen ammattiryhmä esittelee ja perustelee valitsemansa haasteet. Vetäjä kirjaa valitut haasteet ylös.

Katsotaan, mitkä haasteet nousivat ammattiryhmiltä kokonaisuudessaan tärkeimmiksi (3-4 tärkeintä). Vetäjä kokoaa haasteet kukin eri fläpille. Jos mitkään eivät erityisesti nouse esille, äänestetään.

Pikatehtävä: Kirjatkaa ryhmissä post-it lapuille 1-2 erilaista keinoa vaikuttaa siihen, miten kuhunkin juuri koko konferenssin osalta tärkeimmiksi nousseisiin haasteisiin voitaisiin vastata.

Viedään laput haasteen kohtaan fläpille.

Kierros vaikuttamisen äärellä: Käykää lukemassa esille nostetut vaikuttamisen keinot.

Hetki itselle: Minkä näistä tai muusta mieleen tulleesta vaikuttamisen tavoista voin viedä omaan elämäni?

Jos aikaa on, tämän lupauksen voi kirjoittaa ylös neutraalille paperille. Kaikki laput laitetaan pussiin ja sekoitetaan. Kukin nostaa pussista yhden lapun.

Koko ryhmän lupaukset luetaan yksi kerrallaan koko ryhmälle.

REWI-CANVAS:

KYSYMYKSET LIIKETOIMINTASUUNNITELMAAN

TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS

Millaisissa olosuhteissa teen liiketoimintaani?
Mitä muutoksia ja trendejä on näköpiirissä?
Mitä vaikutuksia toiminnalla on?

OSAAMISEN KUVAUS

Mitä taitoja ja osaamista minulla on?
Missä voin kehittyä?
Kuka voisi auttaa minua?

LIIKEIDEA

Minkä ongelman liikeideani pyrkii ratkaisemaan ja miten se edistää kiertotalouden periaatteita?

ASIAKKAAT

Kuka on asiakkaani ja miten liikeideani auttaa häntä?
Mitkä asiat tuotteessa ovat hänelle tärkeitä ja miksi?
Saanko palautetta? Onko asiakkaani mukana tuotekehityksessä?

TUOTTEET:

Pohjautuuko liikeideani olemassa olevan tuotteen korvaamiseen ekologisemmalla ratkaisulla?
Pystynkö kertomaan asiakkaalleni tuotteeni koko tuotantoketjun?
Millaisilla keinoilla voin pidentää tuotteeni elinkaarta ja huolehtia sen arvon kierrosta?

MYYNТИ:

Mikä on tuotteeni kestävä arvolupaus ja kuinka huolehdin sen pitävyydestä?
Miten viestin tuotteeni hyödyistä ja ekologisuudesta asiakkaalleni?
Voinko tarjota asiakkaalle oheispalveluita?
Miten huolehdin tuotteeni jälkipalvelusta?

TALOUS:

Miten suunnittelen liiketoimintani talouden kiertotalouden periaatteiden mukaiseksi ja tunnistan ko riskit, jotka voivat muuttaa toimintani näiden periaatteiden vastaiseksi?
Onko liiketoimintani hankinta- ja ostopalvelussa huomioitu kestävä kehitys? Miten voin vahvistaa liiketoimintani omavaraisuusastetta?

REWI CAFE: OPPIMISKAHVIT REWITELLEN

ReWi Cafe on yhteisölliseen oppimiseen tarkoitettu menetelmä, joka perustuu yhteisen tiedon jakamiseen käymällä kahvipöytäkeskusteluja pienryhmissä. Menetelmä on toteutettavissa ryhmille, joissa on vähintään 12 henkilöä. Osallistujat voidaan jakaa neljään ryhmään, jotka kiertävät keskustelemassa eri kysymyspisteillä.

Esimerkkejä eri kysymyksistä:

1. Mitkä asiat huolestuttavat tulevaisuudessa?
2. Mitä jokainen voisi tehdä kiertotalouden edistämiseksi?
3. Millainen henkilö on yrittäjä ja miten hänen työnsä poikkeaa tavallisesta työstä?

Jokaisesta ryhmästä valitaan yksi kirjuri, joka kirjaa teemasta nousseita keskustelunaiheita omalla pisteellään. Kirjausten tekoon voi käyttää esimerkiksi fläppipaperia. Menetelmän sujuvuutta lisää, jos eri pisteillä käytäville keskusteluille määritellään tietty aika, jonka jälkeen ryhmät etenevät seuraavalle pisteelle. Kun ryhmät ovat kiertäneet keskustelemassa kaikilla pisteillä, keskustelujen tuotokset kootaan yhteen ja käydään läpi isossa ryhmässä.

REWI-RATKAISU: YRITYSCASE

ReWi-ratkaisussa ryhmät saavat kiertotalouteen liittyvän toimeksiannon aidosta yrityselämästä. Toimeksianto voidaan toteuttaa esimerkiksi vuorokauden tai viikon mittaisena projektina. Hyvä toimeksianto koostuu selkeästi saavutettavasta tavoitteesta ja inspiroivasta tehtävästä. Sen on oltava tarkkaan määritelty ja riittävän yksinkertainen, mutta kuitenkin pyrkiä hankkimaan ratkaisu johonkin aitoon yrityselämässä kohdattuun ongelmaan. Valmentaja toimii ryhmän tukena koko ratkaisuprosessin ajan ja ryhmälle annetaan yhteyshenkilö myös yrityksestä, jolle he voivat esittää toimeksiantoon liittyviä lisäkysymyksiä.

Esimerkkejä eri toimeksiannoista:

1. yrityksen vastuullisuuskäsikirjan ideointi
2. yrityksen toiminnasta syntyvän jätteen tai sivuvirtojen uusiokäytön mahdollisuuksien ideointi
3. yrityksen vastuullisuusviestinnän ideointi (esim. kuinka yritys voi kertoa kestävän kehityksen toimenpiteistä paremmin asiakkailleen?)

Kun ryhmät ovat ideoineet ratkaisunsa, ne esitetään toimeksiantajille yhteisessä tilaisuudessa. Ratkaisut voidaan esittää esimerkiksi 6 minuutin pitchauksina, jonka tueksi ryhmät voivat tehdä diaesityksen tai valita jonkin muun esitystavan, joka kuvaa ratkaisun selkeästi. Toimeksiantajat arvioivat ratkaisut. Arvioinnissa tärkeintä on kiinnittää huomiota, kuinka hyvin ratkaisut vastaavat annettua tehtävää ja ovatko ne toteutuskelpoisia myös aidon yrityselämän näkökulmasta. Halutessaan ratkaisulle voidaan määritellä myös arvosanaperusteinen palkkio.

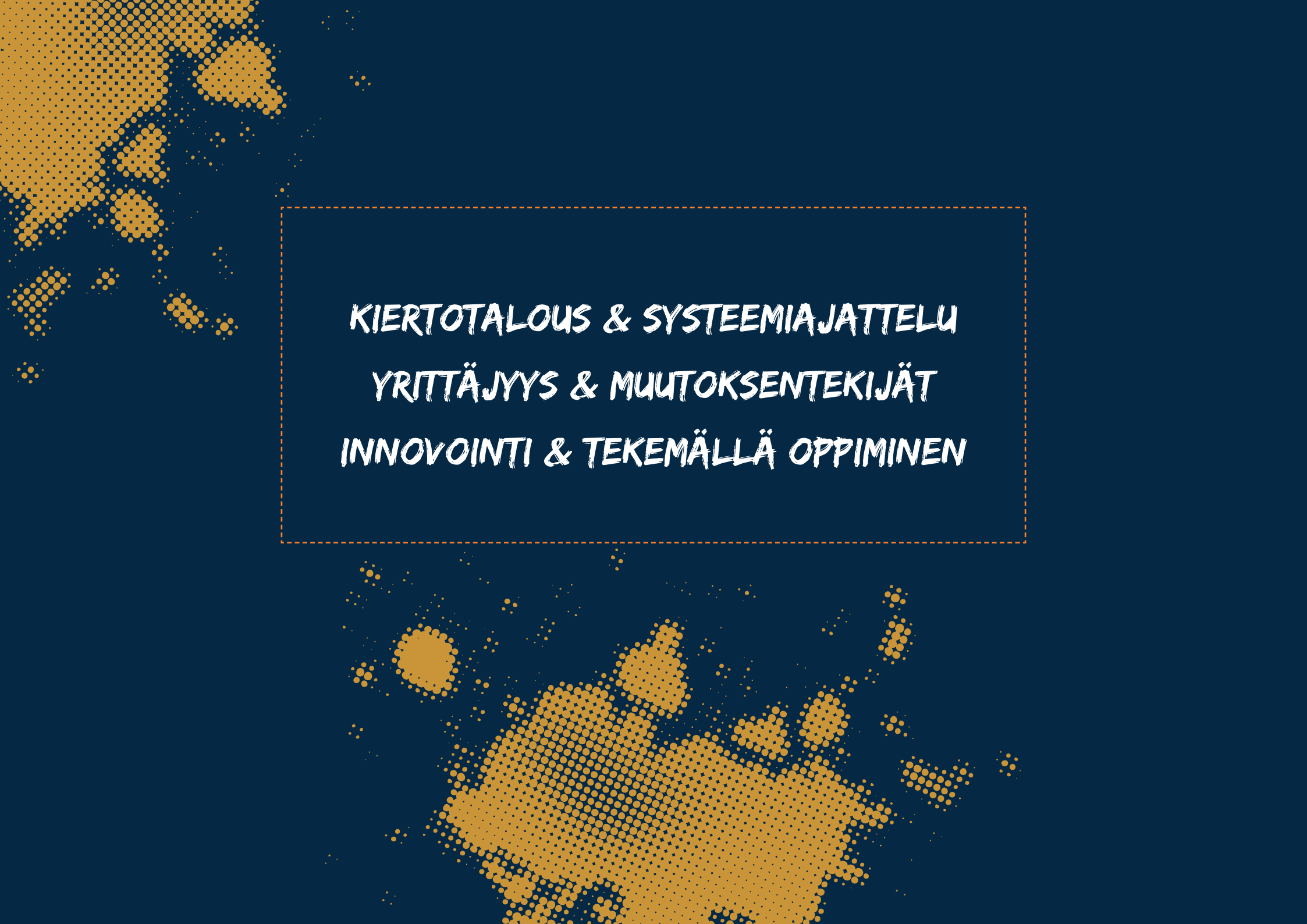
Tietotaidon lisäksi ReWi ratkaisussa onnistumista määrittävät hyvä asenne, motivaatio ja ryhmähenki. Parhaimmillaan aikapaineessa tuotetut ratkaisut onnistuvat ylittämään ryhmien omat ja muiden odotukset. Rewi ratkaisu auttaa nuoria luomaan verkostoja työelämäänsä ja kohottaa heidän itsetuntoaan kohtaamaan tulevaisuuden tuomia haasteita.

LÄHTEET

<https://www.japary.fi/>
<https://jyvaskyla.4h.fi/>
<https://www.japary.fi/rewi-visions/>
<https://www.hiilineutraalisuomi.fi/fi-FI>
<https://um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet>
<https://www.sitra.fi/julkaisut/megatrendit-2020/>
<https://kestavakehitys.fi/etusivu>
<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/osaaminen-2035>
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162183>
<https://www.sitra.fi/hankkeet/kriittinen-siirto-kiertotalouden-tiekartta-2/>
<https://stm.fi/megatrendit>
<https://maailma2030.fi/>
<https://www.sitra.fi/hankkeet/kiertotalouden-kiinnostavimmat/#mista-on-kyse>
<http://kiertotalousnyt.fi/>
<https://www.picuki.com/profile/apuaarkeen.hilmajasara>
<https://paptic.com/>
<https://spinnova.com/>
<https://www.facebook.com/studiovalkyria/>
<https://yritys.4h.fi/yritykset/koirakoulu-vauhtimopo/>
<https://silee.fi/>
<http://gumdropltd.com/>
<https://circula.fi/materiaalit/>
<https://peda.net/muurame/lukio/lukion-esittely/muuramen-lukio>

KIERTOTALOUS & SYSTEEMIAJATTELU
YRITTÄJYYS & MUUTOKSENTEKIJÄT
INNOVOINTI & TEKEMÄLLÄ OPPIMINEN